

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

Warszawa, 10-01-2023 r.

DOOŚ-WDŚZOO.420.78.2021.KN.25

DECYZJA

Na podstawie art. 138 § 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm.), dalej Kpa, w związku z art. 71 ust. 2 pkt 1 i art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029, ze zm.), dalej ustawa ooś, po rozpatrzeniu odwołań: [REDAKTED] i [REDAKTED] z dnia 8 listopada 2021 r. od decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 25 października 2021 r., znak: WOOS-II.420.437.2019.MBR.34, o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn.: *Budowa drogi ekspresowej S12 na odcinku granica województwa łódzkiego – węzeł Radom Południe (bez węzła) według wariantu inwestycyjnego (W2)*:

1. uchylam sentencję decyzji w części:

„po rozpatrzeniu wniosku z dnia 19 grudnia 2019 r. (data wpływu do tutejszego organu – 19 grudnia 2019 r.), znak: O.WA.I-4110.2-12.2019.124.wm, uzupełnionego w dniu 29 stycznia 2020 r., 11 lutego 2020 r., 20 lutego 2020 r., 21 lutego 2020 r., 17 marca 2020 r., 5 sierpnia 2020 r., 29 stycznia 2021 r. oraz 29 kwietnia 2021 r., Dyrektora Oddziału w Warszawie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad – reprezentowanego przez pełnomocnika – p.o. Zastępcy Dyrektora Oddziału ds. Inwestycji – Pana Bartłomieja Ratyńskiego, w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach”

i w tym zakresie orzekam:

„oraz na podstawie art. 108 § 1 Kpa, po rozpatrzeniu wniosku Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 19 grudnia 2019 r. o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach”;

2. uchylam punkt 1.1 decyzji w części:

„Planowane przedsięwzięcie polega na budowie drogi ekspresowej S12 na odcinku granica woj. łódzkiego – węzeł Radom Południe (bez węzła). Przedmiotowe przedsięwzięcie będzie realizowane na terenie województwa mazowieckiego, powiatu szydłowieckiego, przysuskiego

i radomskiego, gmin: Gielniów, Przysucha – gm. wiejska, miasto Przysucha, Wieniawa, Wolanów i Orońsko. Początek inwestycji zlokalizowany jest na działkach ewidencyjnych położonych w gminie Gielniów, na działkach o nr ew. 507, 508, 510, 512 z obrębu Snarki. Koniec inwestycji zlokalizowany jest na działkach ewidencyjnych zlokalizowanych w gminie Orońsko, na działkach o nr ew. 204, 205 z obrębu Krogulcza Mokra.”

i w tym zakresie orzekam:

„Planowane przedsięwzięcie polega na budowie drogi ekspresowej S12 na odcinku granica woj. łódzkiego – węzeł Radom Południe (bez węzła). Przedmiotowe przedsięwzięcie będzie realizowane na terenie województwa mazowieckiego, powiatów: szydłowieckiego, przysuskiego i radomskiego, gmin: Gielniów, Przysucha – gm. wiejska, miasto Przysucha, Wieniawa, Wolanów i Orońsko. Początek inwestycji zlokalizowany jest na działkach ewidencyjnych o numerach: 507, 508, 510 i 512 obręb Snarki, gmina Gielniów. Koniec inwestycji zlokalizowany jest na działkach ewidencyjnych o numerach 204 i 205 obręb Krogulcza Mokra, gmina Orońsko. Przebieg drogi ekspresowej S12 na odcinku granica województwa łódzkiego – węzeł Radom Południe (bez węzła), według wariantu inwestycyjnego (W2), został zilustrowany na mapach stanowiących załącznik nr 1 do decyzji.”;

3. uchylam punkt 1.2 decyzji w całości i w tym zakresie orzekam:

„1.2. Istotne warunki korzystania ze środowiska w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich:

- 1.2.1. Przed rozpoczęciem prac zebrać urodzajną warstwę gleby (humusu), a następnie złożyć ją w przyzmach w pobliżu pasa robót, w miejscu wskazanym przez nadzór przyrodniczy. Przyzmy muszą znajdować się min 50 metrów od cieków, w miejscach nienarażonych na rozjeżdżanie przez pojazdy i inne maszyny budowlane. Glebę należy w pierwszej kolejności wykorzystać do właściwego urządzenia przepustów, półtek, a także do rekultywacji terenu w bezpośrednim sąsiedztwie drogi, do odtworzenia warstwy glebowej wokół drogi oraz do uformowania skarp, wykopów i nasypów, lub też umożliwić jej wykorzystanie przez inne podmioty. Materiały ziemne wykorzystywane przy pracach wykończeniowych (utrwalanie skarp etc.) powinny być pochodzenia lokalnego, tak aby nie zawierały bazy nasion gatunków obcych temu regionowi.
- 1.2.2. Dojazd na teren budowy i do zapleczy budowy należy prowadzić w pierwszej kolejności w oparciu o istniejącą sieć dróg. Dodatkowe drogi dojazdowe należy wytyczyć w miejscach niekolidujących z ciekami oraz siedliskami płazów i siedliskami przyrodniczymi będącymi przedmiotem zainteresowania Wspólnoty. W przypadku konieczności przekroczenia drogą dojazdową cieku, należy zapewnić swobodny przepływ wód w cieku.

1.2.3. Zaplecza budowy należy lokalizować w pierwszej kolejności w liniach rozgraniczających obszar realizacji przedsięwzięcia, w miejscach gdzie występują utwory słabo przepuszczalne bądź nieprzepuszczalne o zaleganiu zwierciadła wody poniżej 3 m p.p.t. Z powyższych lokalizacji należy wykluczyć tereny:

- położone w odległości mniejszej niż 50 m od brzegów rzek i innych zbiorników wodnych;
- występowania wód gruntowych na głębokości mniejszej niż 1 m p.p.t.;
- położone w odległości mniejszej niż 50 m od zabudowy mieszkaniowej;
- położone w granicach obszarów zagrożonych powodzią (tj. od km 27+938 do km 28+364);
- obszarów leśnych i terenów zadrzewionych;
- siedlisk płazów oraz siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty;
- odcinków drogi przebiegających w granicach głównych korytarzy ekologicznych Dolina Drzewiczki GKPdC-6A oraz Puszcza Świętokrzyska GkPdC-6, tj. km: 0+000–0+126, 2+784–6+352, 7+439–8+211, 8+756–8+974, 9+324–10+118.

1.2.4. Place budowy oraz zaplecza budowy:

- a) należy wyposażyć w techniczne i chemiczne środki do ograniczania rozprzestrzeniania się, usuwania lub neutralizacji zanieczyszczeń ropopochodnych. W przypadku wycieku substancji ropopochodnych należy je niezwłocznie usunąć lub zneutralizować;
- b) w obrębie zapleczy budowy należy zlokalizować place parkingowo-serwisowe, myjnie maszyn i urządzeń oraz pojazdów budowlanych, miejsca magazynowania materiałów budowlanych oraz miejsca magazynowania odpadów;
- c) tankowanie, serwisowanie oraz parkowanie maszyn i urządzeń oraz pojazdów budowlanych należy prowadzić na terenie placów parkingowo-serwisowych;
- d) dopuszcza się tankowanie i serwisowanie maszyn i urządzeń oraz pojazdów budowlanych poza placami parkingowo-serwisowymi, pod warunkiem zabezpieczenia gleby w miejscu ich posadowienia za pomocą materiałów technicznych umożliwiających ujęcie ewentualnych wycieków substancji ropopochodnych;
- e) materiały pędne oraz oleje i smary wykorzystywane na etapie realizacji przedsięwzięcia należy magazynować na terenie placów parkingowo-serwisowych. Powyższe substancje należy magazynować w zamykanych i szczelnych pojemnikach, odpornych na działanie przechowywanych w nich substancji, w miejscach osłoniętych przed działaniem czynników atmosferycznych oraz zabezpieczonych przed dostępem osób nieuprawnionych;

- f) mycie maszyn i urządzeń oraz pojazdów budowlanych należy prowadzić na terenie myjni;
- g) place parkingowo-serwisowe oraz myjnie należy zlokalizować na utwardzonym i uszczelnionym podłożu. Ponadto należy wyposażyć je w urządzenia do podczyszczania ścieków z zawieszin oraz substancji ropopochodnych;
- h) materiały budowlane oraz substancje i preparaty stosowane na etapie realizacji przedsięwzięcia, z kart charakterystyki których wynika, że mogą stanowić zagrożenie dla wód lub dla gleby, należy magazynować na terenie zaplecza budowy na utwardzonym i uszczelnionym podłożu, w miejscach osłoniętych przed działaniem czynników atmosferycznych oraz zabezpieczonych przed dostępem osób nieuprawnionych. Miejsca te należy wyposażyć w urządzenia lub środki umożliwiające ich zebranie lub neutralizację w sytuacji przypadkowego wydostania się z opakowań. Rodzaje i ilość urządzeń lub środków dostosować do rodzaju i ilości magazynowanych materiałów, substancji i preparatów. Powyższe materiały, substancje i preparaty magazynować i przemieszczać w opakowaniach producenta. W przypadku ich wydostania się z opakowań, należy je niezwłocznie usunąć lub zneutralizować;
- i) dopuszcza się magazynowanie niezanieczyszczonej gleby i ziemi przewidzianych do wykorzystania do realizacji przedsięwzięcia oraz humusu poza zapleczem budowy, za wyjątkiem odcinków wykluczonych, o których mowa pkt 3.1.2.3 niniejszej decyzji;
- j) podłoże, o którym mowa w lit. g i h, należy wykonać przy użyciu wodoodpornych i mrozoodpornych płyt betonowych o klasie wytrzymałości minimum C35/45, uszczelnionych za pomocą elastycznych spoin odpornych na działanie czynników atmosferycznych (temperatury, promieni UV, deszczu i powietrza) oraz substancji ropopochodnych lub przy użyciu geomembran;
- k) należy stosować oświetlenie spełniające wytyczne określone w pkt. 4.1.3.5.b;
- l) wodę na potrzeby funkcjonowania placu budowy i zaplecza budowy należy dostarczać beczkowozami.

1.2.5. W celu ograniczania emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do powietrza na etapie budowy należy:

- a) wyłączać silniki pojazdów i maszyn budowlanych w czasie postoju;
- b) ograniczyć operacje mieszania kruszywa ze spoiwem na miejscu budowy, przez stosowanie do podbudowy gotowych mieszanek bitumicznych wytwarzanych w wytwórniach;
- c) zapewnić mycie kół pojazdów opuszczających teren budowy;
- d) drogi dojazdowe, tereny placu budowy i zaplecza budowy oraz zmagazynowane przyzmy gruntu utrzymywać w stanie ograniczającym pylenie, poprzez ich czyszczenie i zraszanie w warunkach suchej i wietrznej pogody.

1.2.6. Obiekty budowlane, zlokalizowane w sąsiedztwie miejsc prowadzenia prac budowlanych, należy chronić przed skutkami nadmiernych wibracji:

- a) przed przystąpieniem do prac budowlanych, w trakcie których będą wykorzystywane maszyny i urządzenia mogące być źródłem drgań technologicznych (w tym maszyny i urządzenia do: mechanicznego zagęszczenia gruntu i drogowych warstw nawierzchniowych, rozbiórki nawierzchni przeznaczonych do likwidacji oraz pograżania w gruncie stalowych grodzic), należy dokonać oceny stanu technicznego budynków zlokalizowanych w odległości do 60 m od źródła drgań oraz oceny ich podatności na drgania;
- b) parametry pracy maszyn i urządzeń będących źródłem drgań dostosować do stanu technicznego budynków znajdujących się w zasięgu oddziaływania tych drgań;
- c) podczas prowadzenia prac, o których mowa w lit. a, należy monitorować stan techniczny budynków, z których oceny wynika, że emitowane drgania mogą być szkodliwe dla ich konstrukcji, a także poziom drgań i ich wpływ na konstrukcję tych budynków;
- d) jeżeli przeprowadzona ocena i monitoring, o których mowa w lit. a i lit. c, wykażą możliwość wystąpienia szkodliwego wpływu drgań na konstrukcję budynków, prace budowlane, o których mowa w lit. a, należy prowadzić z zastosowaniem technologii bezwibracyjnych (np. stosowanie pali wierconych, pograżanie stalowych grodzic za pomocą prasy hydraulicznej) lub z wykorzystaniem maszyn i urządzeń o niskiej emisji drgań (np. do zagęszczenia gruntu podczas zasypywania wykopów stosować maszyny i urządzenia nieprzekraczające masy 300 kg);
- e) ocena i monitoring, o których mowa w lit. a i lit. c, powinny być przeprowadzone przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane;
- f) ocena i monitoring, o których mowa w lit. a i lit. c, powinny być przeprowadzone zgodnie z odpowiednimi normami znajdującymi się w zbiorze Polskich Norm.

1.2.7. Należy ograniczyć emisję hałasu na etapie budowy przedsięwzięcia:

- a) zabrania się prowadzenia prac budowlanych na terenach występujących w odległości do 100 m od obszarów chronionych akustycznie w porze nocnej, tj. w godzinach 22:00 – 6:00 (poniedziałek – sobota), oraz w dniach ustawowo wolnych od pracy, wymagających użycia:
 - ciężkich maszyn i urządzeń, w szczególności: zestawów do wykonywania ścianek szczelnych, spycharek, koparek, ładowarek, dźwigów, samochodów ciężarowych, maszyn i urządzeń do kruszenia warstw drogowych, maszyn i urządzeń do zagęszczenia gruntu oraz drogowych warstw nawierzchniowych, lub
 - urządzeń pomocniczych emitujących hałas, w szczególności: urządzeń do mechanicznego skuwania elementów betonowych, sprzężarek, agregatów;

- b) dopuszcza się prowadzenie prac budowlanych, o których mowa w lit. a, wymagających ciągłości robót ze względu na zachowanie wymogów technologicznych (m.in. układanie mieszanki betonowej wraz z wykonywaniem elementów, np. obiektów mostowych, wykonywanie warstw asfaltowych, przebudowa infrastruktury podziemnej i nadziemnej) w porze nocnej oraz w dniach ustawowo wolnych od pracy:
- po uprzednim zawiadomieniu, z 1 tygodniowym wyprzedzeniem, mieszkańców terenów narażonych na hałas, a także władz właściwego miejscowo samorządu gminnego o miejscu i czasie trwania prac budowlanych;
 - przy zastosowaniu, w miarę możliwości technicznych, sprzętu pracującego w osłonach dźwiękoszczelnych lub wyposażonego w urządzenia służące obniżeniu emisji hałasu.

1.2.8. Gospodarkę odpadami należy prowadzić w następujący sposób:

- a) odpady powstałe na etapie realizacji przedsięwzięcia należy magazynować na terenie specjalnie przygotowanych placów zlokalizowanych w obrębie zaplecza budowy;
- b) dopuszcza się magazynowanie odpadów powstałych z wycinki drzew i krzewów (kod: 02 01 07) oraz odpadów w postaci gleby i ziemi, w tym kamieni, niezawierających substancji niebezpiecznych (kod: 17 05 04) poza zapleczem budowy, za wyjątkiem odcinków wykluczonych, o których mowa w pkt 3.1.2.3 decyzji;
- c) place przeznaczone do magazynowania odpadów niebezpiecznych należy zlokalizować na utwardzonym i uszczelnionym podłożu;
- d) podłoże, o którym mowa w lit. c, należy wykonać przy użyciu wodoodpornych i mrozoodpornych płyt betonowych o klasie wytrzymałości minimum C35/45 uszczelnionych za pomocą elastycznych spoin odpornych na działanie czynników atmosferycznych (temperatury, promieni UV, deszczu i powietrza) oraz substancji chemicznych lub przy użyciu geomembran;
- e) place i miejsca przeznaczone do magazynowania odpadów niebezpiecznych należy wyposażać w urządzenia lub środki umożliwiające zebranie lub neutralizację odpadów, w sytuacji ich przypadkowego wydostania się z pojemników. Rodzaje i ilość tych urządzeń lub środków należy dostosować do rodzaju i ilości magazynowanych odpadów. W przypadku wydostania się odpadów z pojemników należy je niezwłocznie usunąć lub zneutralizować;
- f) ciekłe odpady niebezpieczne należy magazynować w miejscach wyposażonych w wannę zabezpieczającą do wychwytywania wycieków. Przy magazynowaniu cieczy należy stosować zasadę, że ogólna objętość zmagazynowanych cieczy nie może przekroczyć ilości stanowiącej 10 krotność pojemności wanny zabezpieczającej,

która jednocześnie musi być większa niż pojemność największego zmagazynowanego pojemnika.

1.2.9. Etapy realizacji i użytkowania przedsięwzięcia należy objąć nadzorem przyrodniczym, który ma składać się z wykwalifikowanych specjalistów (w szczególności herpetologa, ichtiologa, ornitologa, entomologa, chiropterologa oraz fitosocjologa), posiadających doświadczenie praktyczne, zdobyte w trakcie pracy w terenie. Poszczególni specjaliści, w ramach swoich kompetencji, w razie konieczności będą przedstawiać wskazania co do dalszego prowadzenia prac lub proponować dodatkowe rozwiązania naprawcze, które wnioskodawca obowiązany jest wprowadzić. Do obowiązków nadzoru będzie należało:

- a) przed rozpoczęciem prac przygotowawczych (w tym wycinki drzew i krzewów oraz rozbiórki obiektów budowlanych), jak i na etapie realizacji przedsięwzięcia prowadzenie kontroli terenu (w szczególności wykopów budowlanych) pod kątem obecności zwierząt lub ich kryjówek, dostosowując zakres i częstotliwość kontroli do biologii gatunków poszczególnych grup zwierząt oraz warunków pogodowych; w przypadku stwierdzenia obecności zwierząt należy zapewnić im możliwość przemieszczania się poza obszar objęty robotami budowlanymi lub dokonać przeniesienia zidentyfikowanych osobników na optymalne dla danego gatunku siedliska;
- b) wskazywanie konieczności zabezpieczenia na placu budowy wykopów i innych elementów, mogących stanowić antropogeniczne pułapki dla zwierząt (np. ogrodzenia, pochylnie przeciwdziałające uwięzieniu, przykrywanie studzienek, wpustów);
- c) wskazywanie konieczności zastosowania ogrodzeń tymczasowych, chroniących przed dostaniem się płazów i innych drobnych zwierząt na plac budowy, w innych lokalizacjach niż wskazane w pkt 3.1.2.11 oraz nadzorować ich wykonanie i stan;
- d) prowadzenie nadzoru nad wykonaniem ogrodzeń stałych (docelowych) zgodnie ze wskazaniami w pkt 3.1.3.9 i 3.1.3.10;
- e) nadzorowanie wycinki drzew i krzewów, o której mowa w pkt 3.1.2.13, w tym przeprowadzenie inspekcji na obecność owadów, ptaków i ssaków oraz ich siedlisk w rejonie wycinki, jak również zapewnienie zabezpieczenia drzew i krzewów przewidzianych do pozostawienia zgodnie z pkt 3.1.2.14;
- f) egzekwowanie, doprecyzowywanie i ewentualnie modyfikowanie metod (w tym technologii i harmonogramu) oraz terminów poszczególnych prac z uwzględnieniem zmian sezonowych pór roku i warunków pogodowych, w tym temperatury;
- g) identyfikowanie pojawiających się zagrożeń dla przyrodniczych elementów środowiska i wprowadzanie działań zaradczych lub naprawczych.

1.2.10. Przed rozpoczęciem prac budowlanych, przy udziale specjalisty (fitosocjologa) z nadzoru przyrodniczego należy:

- a) wygrodzić za pomocą taśmy ostrzegawczej płyty siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty oraz stanowiska chronionych gatunków roślin, znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie placu budowy;
- b) skontrolować teren prowadzenia prac budowlanych pod kątem występowania inwazyjnych gatunków roślin i w razie ich stwierdzenia w sposób widoczny je oznaczyć oraz podjąć na tym terenie następujące działania mające na celu ich likwidację:
 - humus zdjąć wiosną przed rozpoczęciem kwitnienia;
 - w przypadku konieczności zdjęcia humusu w innym okresie, przed zdjęciem należy usunąć wszystkie stwierdzone rośliny inwazyjne. Likwidację przeprowadzić metodą lub połączonymi metodami mechanicznej walki z roślinami inwazyjnymi. Zabiegi te należy wykonać, w miarę możliwości, przed owocowaniem roślin (do połowy lipca);
 - zdjęty humus składować oddzielnie, w szczelnych pojemnikach i przekazać do utylizacji lub zdeponować pod powierzchnią gruntu na głębokości wskazanej przez fitosocjologa z nadzoru przyrodniczego;
 - całość prac należy prowadzić pod kontrolą i zgodnie z wytycznymi fitosocjologa z nadzoru przyrodniczego, który zobowiązany jest do wskazania najskuteczniejszej metody likwidacji poszczególnych gatunków roślin inwazyjnych.

1.2.11. Przed rozpoczęciem prac budowlanych, pod nadzorem herpetologa należy zamontować tymczasowe ogrodzenia ochronne (płotki) zapobiegające przedostawaniu się płazów na teren budowy:

- a) płotki należy zamontować na odcinkach przecinających siedliska płazów lub przebiegających w ich bliskim sąsiedztwie, tj. na odcinkach:
 - od km 0+950 - do km 1+150,
 - od km 2+700 - do km 3+000,
 - od km 4+950 - do km 5+300,
 - od km 5+900 - do km 6+200,
 - od km 9+300 - do km 9+800,
 - od km 14+200 - do km 14+600,
 - od km 20+200 - do km 21+200,
 - od km 22+800 - do km 23+200,
 - od km 23+550 - do km 23+700,
 - od km 25+200 - do km 25+500,
 - od km 28+800 - do km 29+100,

- od km 29+250 - do km 29+400,
 - od km 31+000 - do km 31+300,
 - od km 32+100 - do km 33+200,
 - od km 33+350 - do km 33+700,
 - od km 40+200 - do km 40+500;
- b) ogrodzenie powinno być wykonane z geowłókniny, folii lub siatki z tworzywa sztucznego o oczkach nie większych niż 5×5 mm, o wysokości minimum 50 cm nad poziomem gruntu, być wkopane na minimum 10 cm pod powierzchnię gruntu oraz posiadać odgięcie górnej krawędzi na zewnątrz terenu (w kierunku otaczającego terenu) pod kątem $45-90^\circ$ tworząc daszek (przewieszkę) o szerokości wynoszącej minimum 10 cm. Zakończenie ogrodzenia powinno posiadać kształt litery „U”, powodujący zmianę kierunku ruchu zwierząt;
- c) w razie konieczności herpetolog winien dostosować szczegółową lokalizację ogrodzenia dla płazów do lokalnych uwarunkowań terenowych i korytarzy migracyjnych lub wskazać nowe miejsca wymagające zabezpieczenia. Zamontowane na terenie inwestycji bariery należy monitorować w szczycie sezonowych migracji wiosennych (od 15 lutego do 15 maja) i jesiennych (od 15 września do 31 października) raz dziennie. W pozostałym okresie aktywności płazów (początek lutego - koniec października) raz na 2 dni. Gromadzące się w obrębie terenu budowy płazy, pod nadzorem herpetologa, przenosić na siedliska zastępcze.

1.2.12 Należy prowadzić kontrole techniczne i utrzymaniowe ogrodzeń ochronno-naprowadzających dla płazów dwa razy w roku, tj. przed migracjami wiosennymi (luty – marzec) i przed migracjami jesiennymi (sierpień). W przypadku stwierdzenia uszkodzeń, braku szczelności, ubytków itp. należy niezwłocznie wykonać naprawę ogrodzenia, a także usuwać roślinność przerastającą konstrukcje ogrodzeń, ułatwiającą wspinanie się zwierząt.

1.2.13. Zasady prowadzenia wycinki drzew i krzewów oraz rozbiórki obiektów budowlanych:

- a) wycinkę drzew i krzewów należy ograniczyć do egzemplarzy kolidujących z realizacją inwestycji i prowadzić poza okresem lęgowym ptaków, tj. w okresie od 15 października do końca lutego. W sytuacji konieczności prowadzenia wycinki również w okresie lęgowym dopuszcza się taką możliwość, ale na maksymalnie 3 dni przed planowaną wycinką drzew i krzewów ornitolog pełniący nadzór przyrodniczy powinien przeprowadzić kontrolę terenu, pod kątem obecności stanowisk lęgowych ptaków. W przypadku stwierdzenia lęgów, prace związane z wycinką należy wstrzymać do czasu wyprowadzenia młodych. Możliwość ponownego podjęcia ww. prac należy skonsultować z ornitologiem;
- b) przed wycinką drzew o obwodzie pni powyżej 50 cm, mierzonym na wysokości 130 cm, oraz z odstającą korą lub obecnością dziupli chiropterolog pełniący nadzór

przyrodniczy powinien zweryfikować, czy w drzewach tych znajdują się kryjówki nietoperzy. Jeżeli wycinka będzie prowadzona w okresie listopad – marzec, drzewa mogą być skontrolowane w dowolnym czasie przed wycinką. W przypadku stwierdzenia obecności kryjówek zimowych nietoperzy, wycinkę drzew należy wstrzymać do zakończenia okresu hibernacji i opuszczenia tych kryjówek przez nietoperze. Jeżeli wycinka drzew będzie miała miejsce w terminie kwiecień – październik, kontrola chiropterologiczna musi mieć miejsce najwcześniej 3 dni przed wycinką. W przypadku potwierdzenia obecności kolonii rozrodczej nietoperzy w drzewach przeznaczonych do wycinki, należy wstrzymać się z wycinką drzew do czasu opuszczenia przez nietoperze kryjówek rozrodczej. W sytuacji wykrycia kryjówek innego typu, które nie pełnią wspomnianych powyżej funkcji, należy stosować się do zaleceń chiropterologa pełniącego nadzór przyrodniczy, który wskaże dalszy sposób postępowania;

- c) przed wycinką drzew o obwodzie pni powyżej 50 cm, mierzonym na wysokości 130 cm, w których znajdują się dziuple, specjalista entomolog z nadzoru przyrodniczego powinien skontrolować je pod kątem obecności siedlisk bezkręgowców. Kontrola musi być przeprowadzona nie wcześniej niż 10 dni przed rozpoczęciem prac. W przypadku stwierdzenia obecności stanowisk chronionych gatunków bezkręgowców, należy wstrzymać wycinkę oraz podjąć działania określone przez specjalistę entomologa;
- d) przed przystąpieniem do prac rozbiórkowych obiektów budowlanych mogących stanowić schronienia ptaków lub nietoperzy, należy wykonać inwentaryzację obiektów planowanych do wyburzenia pod kątem występowania ptaków i nietoperzy. Inwentaryzację wykonać nie wcześniej niż trzy dni przed wyburzeniem danego obiektu, niezależnie od tego, w jakim miesiącu zaplanowano prace rozbiórkowe.

1.2.14. Nieprzeznaczone do wycinki drzewa i krzewy, rosnące w sąsiedztwie placu budowy i zapleczy budowy, należy zabezpieczyć pod nadzorem specjalisty dendrologa. Należy przestrzegać następujących zasad:

- a) obłożyć pnie drzew miękkim, elastycznym materiałem (np. matami słomianymi), a następnie deskami do wysokości 2-2,5 m od poziomu gruntu z zachowaniem szczególnej ostrożności przy nabiegach korzeniowych, aby uniknąć ich uszkodzenia. Po zakończeniu realizacji inwestycji na danym odcinku, zabezpieczenia drzew należy zdemontować, nie dopuszczając do uszkodzeń drzew;
- b) prace bezpośrednio przy pniach drzew należy wykonywać ręcznie lub przy użyciu mikrokoparek;
- c) w przypadku zbliżenia się pracami ziemnymi do stref korzeniowych drzew należy zabezpieczyć odsłonięte korzenie przed wysychaniem i mrozem, np. poprzez zastosowanie osłon jutowych i niezwłoczne zasypywanie wykopów w pobliżu

drzew po zakończeniu prac, oraz zapewnić możliwość poboru wody i soli mineralnych przez korzenie oraz dostęp do powietrza w sposób uzgodniony z nadzorem przyrodniczym;

- d) w zasięgu rzutu koron drzew powiększonemu o bufor 1 m nie jest dopuszczalna zmiana poziomu terenu, ruch pojazdów i maszyn budowlanych oraz magazynowanie odpadów i materiałów budowlanych;
- e) nie należy lokalizować zapleczy budowy, urobku z wykopów i odpadów powstających podczas prowadzenia prac budowlanych w zasięgu rzutu pionowego koron drzew powiększonemu o bufor 1 m;
- f) nie obsypywać ziemią pni drzew powyżej wysokości 0,2 m ponad pierwotny poziom terenu i krzewów powyżej wysokości 0,1 m ponad pierwotny poziom terenu.

1.2.15. W ramach minimalizacji oddziaływań związanych z usuwaniem drzew i krzewów:

- a) przy udziale specjalisty fitosocjologa należy wykonać nasadzenia zastępcze w postaci zieleni dogęszczającej, osłonowej, zieleni naprowadzającej oraz zieleni krajobrazowej;
- b) dobór gatunkowy roślin wykorzystanych do nasadzeń powinien nawiązywać do struktury przestrzennej i gatunkowej otaczającego terenu. Należy wykorzystać gatunki rodzime, których owoce nie są atrakcyjne dla ptaków, natomiast gatunki wykorzystane do nasadzeń naprowadzających na przejścia powinny stanowić bazę żerową dla ssaków;
- c) całkowita powierzchnia nasadzeń zastępczych powinna wynosić minimum 33 ha;
- d) raz w roku, przez okres 3 lat, po oddaniu drogi do użytkowania, w okresie pełnego ulistnienia roślin (wiosna lub lato), przeprowadzać przy udziale specjalisty fitosocjologa kontrolę udatności dokonanych nasadzeń drzew i krzewów. W przypadku stwierdzenia ubytków w nasadzeniach, należy je uzupełniać w stosunku 1:1. Nasadzenia należy uzupełnić najpóźniej w następnym roku kalendarzowym. Termin nasadzeń uzupełniających należy ustalić we współpracy ze specjalistą fitosocjologiem, który uczestniczył w monitoringu ich udatności. Przy ustalaniu terminu należy uwzględnić rodzaj zastosowanych sadzonek (z zakrytym bądź odkrytym systemem korzeniowym), gatunki drzew i uwarunkowania meteorologiczne.

1.2.16. Zasady prowadzenia prac budowlanych w rejonie cieków oraz zbiorników wodnych:

- a) prace w obrębie koryt cieków prowadzić z zastosowaniem rozwiązań technicznych i organizacyjnych zabezpieczających przed niszczeniem brzegów, zwężeniem koryta oraz ograniczeniem swobodnego przepływu wód (np. poprzez przebudowę cieków pod osłoną grodz, wykonanie kanałów obiegowych, kanałów zastępczych). Należy także zastosować rozwiązania techniczne i organizacyjne zabezpieczające przed zasypywaniem cieku, zmętnieniem wód oraz przed dostaniem się

- substancji chemicznych, odpadów i makrozawiesin do wód powierzchniowych, np. poprzez wygrodenienie przegrodami przeciwmułowymi lub płótkami z geowłókniny, zastosowanie mat i folii zabezpieczających lub prowadzenie prac z brzegu ciekłu;
- b) prace budowlane ingerujące w koryta cieków należy prowadzić pod nadzorem przyrodniczym (w szczególności ichtiologa i herpetologa) według następujących zasad:
- wykonać nowy odcinek koryta,
 - włączyć nowopowstały odcinek do naturalnego koryta,
 - odciąć stary fragment koryta (w pierwszej kolejności od strony górnego odcinka ciekłu) poprzez zastosowanie przegrody, z jednoczesnym zachowaniem ciągłości przepływu wody w nowopowstałym odcinku koryta,
 - dokonać kontroli odciętego odcinka koryta pod kątem występowania w nim zwierząt, a w przypadku ich znalezienia, przenieść je do odpowiedniego dla danego gatunku siedliska (najlepiej do odcinka ciekłu położonego poniżej fragmentu objętego pracami). Następnie należy stopniowo obniżać poziom lustra wody w odciętym korycie (przy ciągłym odławianiu zwierząt), a w dalszej kolejności dokonać sprawdzenia dna, celem odłowienia zwierząt, które mogą być zagrzebane w mulach. Przed ostateczną likwidacją odciętego koryta ponownie skontrolować jego dno i odłowić napotkane w nim osobniki,
 - zasypanie odciętego koryta prowadzić jednostronnym frontem roboczym; do zasypania wykorzystać ziemię pochodzącą z wykopu nowego odcinka koryta,
 - brzegi nowego koryta umocnić za pomocą naturalnych materiałów, np. kamień, faszyna, darnina,
 - w przypadku zastosowania tymczasowego obiegu zastępczego, należy przywrócić przepływ wody w starym korycie, powtarzając sposób prowadzenia prac,
 - przełożenie ciekłu wykonać poza okresem tarła ryb i inkubacji ikry, który przypada na okres 1 marca - 31 lipca;
- c) w razie stwierdzenia przez nadzór przyrodniczy w korytach cieków obecności chronionych gatunków, należy wstrzymać prowadzone prace do czasu uzyskania stosownych zezwoleń na odstępstwa od zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków chronionych;
- d) prace polegające na odcinkowym przełożeniu cieków nie prowadzących wód w sposób ciągły prowadzić w okresach suchych;
- e) w przypadku konieczności zlikwidowania części zbiornika wodnego zlokalizowanego w km 14+420, stanowiącego siedlisko rozrodcze płazów, prace należy prowadzić w okresie pomiędzy 15 września a 15 października. Dokładny termin przeprowadzenia prac powinien być ustalony przez pełniącego nadzór

herpetologa na podstawie obserwacji w terenie oraz warunków temperaturowych. Przed przystąpieniem do częściowego zasypania zbiornika należy szczelnie go wygrodzić, aby nie dopuścić do niego płazów zimujących. Z wygrodzonego zbiornika należy odłowić płazy oraz inne zwierzęta i przenieść je do zbiornika minimalizującego. Zbiornik należy zasypywać jednostronnym frontem roboczym, aby umożliwić samodzielną ucieczkę zwierzętom, które mogły pozostać jeszcze w zbiorniku. Zachowaną część zbiornika oddzielić od projektowanej drogi za pomocą ścianki szczelnej. Wszystkie ww. prace wykonywać pod nadzorem specjalisty herpetologa. Zachować część zbiornika o powierzchni minimum 150 m².

1.2.17. Zasady prowadzenia odwodnienia gruntu na etapie budowy:

- a) należy wykorzystać rozwiązania techniczne służące ograniczeniu zasięgu leja depresji (np. poprzez zastosowanie ścianek szczelnych, igłofiltrów lub drenaży drogowych);
- b) wody z odwodnienia należy w pierwszej kolejności odprowadzać w obrębie tej samej zlewni.”;

4. uchylam punkt 1.3 decyzji w całości i w tym zakresie orzekam:

1.3. Wymagania dotyczące ochrony środowiska konieczne do uwzględnienia w dokumentacji wymaganej do wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 ustawy ooś:

1.3.1. Wykonać pochłaniające ekrany akustyczne minimalizujące oddziaływanie hałasu na terenach chronionych akustycznie, zgodnie z przedstawioną lokalizacją i podanymi parametrami:

Nazwa ekranu	km początkowy	km końcowy	Wysokość [m]	Strona drogi S12	Parametry akustyczne ¹⁾	Uwagi	
E1	E1a	~0+000	~0+070	5,0	prawa	A3, B3	Wymagana kontynuacja w kierunku zachodnim na długości 180 m (poza zakresem opracowania)
	E1b	~0+070	~0+340	6,5	prawa	A3, B3	-
	E1c	~0+340	~0+510	6,0	prawa	A3, B3	Wzdłuż łącznicy
E2	~0+200		2,5	prawa	A3, B3	Wzdłuż DW728.	
E3	~0+200		2,5	prawa	A3, B3 na obiekcie WD-01 możliwa zmiana na A0	Wzdłuż DW728.	
E4	~1+300	~1+880	4,0	prawa	A2, B3	-	
E5	~1+600	~2+930	4,0	lewa	A3, B3	-	
E6	~2+660	~3+400	4,0	prawa	A3, B3	-	
E7	~3+800	~4+300	4,0	lewa	A2, B3	-	
E8	~13+920	~14+690	4,0	prawa	A3, B3	-	
E9	~14+030	~14+650	4,0	lewa	A3, B3	-	
E10	~14+800		4,0	lewa	A3, B3	Wzdłuż DW727. Wymaga rozwiązania wjazdu na posesję	

E11	E11a	~14+800		4,0	lewa	A3, B3	Wzdłuż DW727. Wymaga rozwiązania wjazdu na posesję
	E11b	~14+890	~15+020	5,0	lewa	A3, B3	Wzdłuż łącznicy
	E11c	~15+020	~15+680	4,0	lewa	A3, B3	Wzdłuż łącznicy
E12	~17+150	~17+960	4,0	lewa	A3, B3 na obiekcie WS-24 możliwa zmiana na A0	-	
E13	~17+330	~18+170	4,0	prawa	A3, B3 na obiekcie WS-24 możliwa zmiana na A0	-	
E14	~20+660	~21+380	5,0	lewa	A3, B3	-	
E15	~20+660	~21+180	5,0	prawa	A3, B3	-	
E16	~22+310	~23+280	4,0	lewa	A3, B3 na obiekcie WS-29 możliwa zmiana na A0	-	
E17	~22+660	~23+580	4,0	prawa	A3, B3	-	
E18	~24+560	~25+360	4,0	prawa	A2, B3 na obiekcie MS-33 możliwa zmiana na A0	-	
E19	~25+870	~26+880	4,0	lewa	A2, B3 na obiekcie WS-34 możliwa zmiana na A0	W związku z projektowanym MOP-em ekran wymaga rozwiązania na etapie projektu	
E20	~30+550	~33+210	4,0	lewa	A3, B3 na obiekcie MS-44 możliwa zmiana na A0	-	
E21	~31+260	~31+830	4,0	prawa	A3, B3	-	
E22	~33+980	~35+030	4,0	lewa	A3, B3	Możliwość zmiany na wał ziemny o wysokości minimum 6 m zlokalizowany w odległości nie większej niż 30 m (odległość między krawędzią jezdni a osią wału)	
E23	~37+130	~37+960	4,0	prawa	A3,B3	Możliwość zmiany na wał ziemny o wysokości minimum 6 m zlokalizowany w odległości nie większej niż 30 m (odległość między krawędzią jezdni a osią wału)	
E24	~40+180	~40+920	4,0	prawa	A2, B3	-	

E25	~0+000	~0+460	3,0	lewa	A3, B3	Wymagana kontynuacja w kierunku zachodnim na długości 180 m (poza zakresem opracowania)
E26	~11+200	~11+820	3,0	prawa	A2, B3	-
E27	~11+490	~12+080	3,0	lewa	A2, B3	-
E28	~12+540	~11+980	3,0	lewa	A2, B3	Na skarpie
E29	~14+700		3,0	prawa	A3, B3	Ekran wzdłuż DW727. Wymagana kontynuacja poza zakresem opracowania na długości ok. 180 m. W przypadku braku możliwości kontynuacji - całkowita rezygnacja z tego ekranu
E30	~30+320	~31+260	-	prawa	A2, B3	-
E31	~37+200	~38+100	-	lewa	A3, B3	-
E32	~34+620	~35+380	-	prawa	A3, B3	-

1) minimalne wymagane parametry akustyczne wynikające z obliczeń i analiz (wymagana izolacyjność dotyczy całego ekranu a nie tylko paneli/wypełnienia):

- wymagana pochłalność akustyczna zgodnie z PN-EN 1793-1:2017-051,
- wymagana izolacyjność akustyczna ekranów zgodnie z PN-EN 1793-2:2018-082.

1.3.2. Należy zarezerwować miejsca pod ekrany akustyczne zgodnie z przedstawioną lokalizacją:

Oznaczenie rezerwy pod ekran	Lokalizacja rezerwy			Uwagi
	od km	do km	Strona drogi S12	
R1	~0+140	~0+360	lewa	Rezerwa terenu pod ekran wzdłuż DK12 (punkt P4)
R2	~14+700		prawa	Rezerwa terenu pod ekran wzdłuż DW727 na ogródki działkowe - wymagana kontynuacja poza zakresem opracowania na długości ok. 180 m
R3	~15+000	~15+600	prawa	Rezerwa terenu pod ekran (punkt P41)
R4	~30+000	~30+320	prawa	Rezerwa terenu pod ekran (punkt P82)

1.3.3. Sposób wykonania ekranów akustycznych:

- należy zapewnić szczelność pomiędzy modułami ekranów oraz między modułami i słupami (stosować uszczelki dźwiękoizolacyjne). Uszczelnić miejsce styku modułów i podwaliny żelbetowej. Ekranu winny być zaprojektowane bez szczeliny pomiędzy dolną krawędzią ekranu a podłożem;
- ekrany należy wykonać w naturalnych barwach (np. stonowanych odcieniach zieleni, brązu). Ekranu w swojej formie, kształcie i kolorze powinny odzwierciedlać lokalny charakter krajobrazu. W przypadku konieczności zastosowania ekranów przezroczystych, należy je wyposażyć w czarne pionowe

pasy o szerokości nie mniejszej niż 2 cm, umieszczone w odstępach nie większych niż 10 cm.

1.3.4. Należy zaprojektować i wykonać przejścia dla zwierząt zgodnie poniższymi danymi:

Km	Typ przejścia	Wymiary minimalne B=szerokość H=wysokość [m]	Zalecenia dotyczące budowy przejścia
1+400	PZSs Przejście dla zwierząt średnich (suche)	$B \geq 6$ m $H \geq 2,5$ m	Budowa obiektu w celu umożliwienia przejścia ssakom wielkości sarny, dzika oraz wykorzystania przez nietoperze w czasie przelotów. Współczynnik względnej ciasnoty $> 0,7$. Na podłożu należy ułożyć kilka kłód wzdłuż i w skos przejścia oraz karpy korzeniowe lub stosy gałęzi i kamieni. Po wykonaniu przejścia konieczne jest obsadzenie ogrodzeń naprowadzających do przejścia rodzimymi gatunkami drzew i wyższych krzewów (zgodnie z siedliskiem) i płynne połączenie nasadzeń z nasadzeniami wzdłuż ogrodzenia drogi. Ekran przeciwoślusieniowy na przejściu oraz wzdłuż odcinków drogi o długości minimum 50 m w obie strony o wysokości minimum 4 m.
3+450	PZSs Przejście dla zwierząt średnich (suche)	$B \geq 6$ m $H \geq 3$ m	Budowa obiektu w celu umożliwienia przejścia ssakom wielkości sarny, dzika oraz wykorzystania przez nietoperze w czasie przelotów. Współczynnik względnej ciasnoty $\geq 0,7$. Na podłożu należy ułożyć kilka kłód wzdłuż i w skos przejścia oraz karpy korzeniowe lub stosy gałęzi i kamieni. Po wykonaniu przejścia konieczne jest obsadzenie ogrodzeń naprowadzających do przejścia rodzimymi gatunkami drzew i wyższych krzewów (zgodnie z siedliskiem) i płynne połączenie nasadzeń z nasadzeniami wzdłuż ogrodzenia drogi. Ekran przeciwoślusieniowy na przejściu oraz wzdłuż odcinków drogi o długości minimum 50 m w obie strony o wysokości minimum 4 m.
4+450	PZMc Przejście zintegrowane z ciekami dla zwierząt małych	$B \geq 2 \times 1$ m + ciek $H \geq 1,5$ m	Budowa zespolonego z ciekami obiektu w celu umożliwienia przejścia ssakom wielkości lisa, zająca. Współczynnik względnej ciasnoty $\geq 0,07$. Obiekt o kształcie prostokątnym lub eliptycznym, obustronne półki pokryte gruntem.
5+100	PZDd Przejście dolne dla zwierząt dużych	$B \geq 15$ m $H \geq 5$ m	Budowa obiektu w celu umożliwienia przejścia ssakom wielkości łosia, jelenia, dzika, sarny oraz wykorzystania przez nietoperze w czasie przelotów. Współczynnik względnej ciasnoty $\geq 1,5$. Na podłożu należy ułożyć kilka kłód wzdłuż i w skos przejścia oraz karpy korzeniowe lub stosy gałęzi i kamieni. Po wykonaniu przejścia konieczne jest obsadzenie ogrodzeń naprowadzających do przejścia rodzimymi gatunkami drzew i wyższych krzewów (zgodnie z siedliskiem) i płynne połączenie nasadzeń z nasadzeniami wzdłuż ogrodzenia drogi. Ekran przeciwoślusieniowy na przejściu oraz wzdłuż odcinków drogi o długości minimum 50 m w obie strony o wysokości minimum 4 m.

7+800	PZGd Przejsie górne dla zwierząt dużych	B ≥ 35 m	Budowa obiektu pełniącego wyłącznie funkcję przejścia dla zwierząt oraz umożliwiającego przelot nietoperzy. Stosunek szerokości do długości przejścia > 0,8. Nachylenie skarp najścia powinno wynosić optymalnie do 12%, maksymalnie do 20 %. Należy zaprojektować oraz wykonać zagospodarowanie powierzchni przejścia zielenią (drzewa, krzewy rodzime) i naturalnymi elementami (kłody, karpy korzeniowe, sterty kamieni). Wzdłuż przejścia należy posadzić szpaler krzewów dla bezpiecznego przelotu nietoperzy. Ponadto należy obsadzić drzewami i krzewami (gatunki rodzime, zgodne z siedliskiem) ogrodzenia naprowadzające. Wzdłuż zewnętrznych krawędzi nasypów najść oraz na przejściu należy zamontować ekrany przeciwoślńieniowe o wysokości minimum 4 m.
9+350	PZDd Przejsie dolne dla zwierząt dużych	B ≥ 15 m H ≥ 5 m	Budowa obiektu w celu umożliwienia przejścia ssakom wielkości łosia, jelenia, dzika, sarny oraz wykorzystania przez nietoperze w czasie przelotów. Współczynnik względnej ciasnoty ≥ 1,5. Na podłożu należy ułożyć kilka kłód wzdłuż i w skos przejścia oraz karpy korzeniowe lub stopy gałęzi i kamieni. Po wykonaniu przejścia konieczne jest obsadzenie ogrodzeń naprowadzających do przejścia rodzimymi gatunkami drzew i wyższych krzewów (zgodnie z siedliskiem) i płynne połączenie nasadzeń z nasadzeniami wzdłuż ogrodzenia drogi. Ekran przeciwoślńieniowy na przejściu oraz wzdłuż odcinków drogi o długości minimum 50 m w obie strony o wysokości minimum 4 m.
11+150	PZSs Przejsie dla zwierząt średnich (suche)	B ≥ 7,5 m H ≥ 3,5 m	Budowa obiektu w celu umożliwienia przejścia ssakom wielkości sarny, dzika oraz wykorzystania przez nietoperze w czasie przelotów. Współczynnik względnej ciasnoty ≥ 0,7. Na podłożu należy ułożyć kilka kłód wzdłuż i w skos przejścia oraz karpy korzeniowe lub stopy gałęzi i kamieni. Po wykonaniu przejścia konieczne jest obsadzenie ogrodzeń naprowadzających do przejścia rodzimymi gatunkami drzew i wyższych krzewów (zgodnie z siedliskiem) i płynne połączenie nasadzeń z nasadzeniami wzdłuż ogrodzenia drogi. Ekran przeciwoślńieniowy na przejściu oraz wzdłuż odcinków drogi o długości minimum 50 m w obie strony o wysokości minimum 4 m.
16+750	PZSc Przejsie zintegrowan e z ciekim dla zwierząt średnich	B ≥ 2 × 7,5 m + ciek H ≥ 3,5 m	Budowa obiektu w celu umożliwienia przejścia ssakom wielkości sarny, dzika oraz wykorzystania przez nietoperze w czasie przelotów. Współczynnik względnej ciasnoty ≥ 0,7. Należy zachować strefę brzegową po obu stronach cieku wodnego powyżej poziomu zalewania, wraz z porastającą go roślinnością, o szerokości nie mniejszej niż 7,5 m. Podłoże strefy brzegowej - gleba. Na podłożu należy ułożyć kilka kłód wzdłuż i w skos przejścia oraz karpy korzeniowe lub stopy gałęzi i kamieni. Po wykonaniu przejścia konieczne jest obfite obsadzenie ogrodzeń naprowadzających do przejścia rodzimymi gatunkami drzew i wyższych krzewów (zgodnie z siedliskiem) i płynne połączenie nasadzeń z nasadzeniami wzdłuż ogrodzenia drogi. Most należy zbudować w systemie ograniczającym hałas/stukot od przejeżdżających pojazdów. Ekran przeciwoślńieniowy na przejściu oraz wzdłuż odcinków drogi o długości minimum 50 m w obie strony o wysokości minimum 4 m.

19+000	PZSc Przejście zintegrowane z ciekim dla zwierząt średnich	B ≥ 2 × 7,5 m + ciek H ≥ 3,5 m	<p>Budowa obiektu w celu umożliwienia przejścia ssakom wielkości sarny, dzika oraz wykorzystania przez nietoperze w czasie przelotów. Współczynnik względnej ciasnoty ≥ 0,7.</p> <p>Należy zachować strefę brzegową po obu stronach cieku wodnego powyżej poziomu zalewania, wraz z porastającą go roślinnością, o szerokości nie mniejszej niż 7,5 m. Podłoże strefy brzegowej - gleba. Na podłożu należy ułożyć kilka kłód wzdłuż i w skos przejścia oraz karpy korzeniowe lub stosy gałęzi i kamieni. Po wykonaniu przejścia konieczne jest obfite obsadzenie ogrodzeń naprowadzających do przejścia rodzimymi gatunkami drzew i wyższych krzewów (zgodnie z siedliskiem) i płynne połączenie nasadzeń z nasadzeniami wzdłuż ogrodzenia drogi. Most należy zbudować w systemie ograniczającym hałas/stukot od przejeżdżających pojazdów.</p> <p>Ekran przeciwoślśnieniowy na przejściu oraz wzdłuż odcinków drogi o długości minimum 50 m w obie strony o wysokości minimum 4 m.</p>
24+750	PZSc Przejście zintegrowane z ciekim dla zwierząt średnich	B ≥ 2 × 7,5m + ciek H ≥ 3,5 m	<p>Budowa obiektu w celu umożliwienia przejścia ssakom wielkości sarny, dzika oraz wykorzystania przez nietoperze w czasie przelotów. Współczynnik względnej ciasnoty ≥ 0,7.</p> <p>Należy zachować strefę brzegową po obu stronach cieku wodnego powyżej poziomu zalewania, wraz z porastającą go roślinnością, o szerokości nie mniejszej niż 7,5 m. Podłoże strefy brzegowej - gleba. Na podłożu należy ułożyć kilka kłód wzdłuż i w skos przejścia oraz karpy korzeniowe lub stosy gałęzi i kamieni. Po wykonaniu przejścia konieczne jest obfite obsadzenie ogrodzeń naprowadzających do przejścia rodzimymi gatunkami drzew i wyższych krzewów (zgodnie z siedliskiem) i płynne połączenie nasadzeń z nasadzeniami wzdłuż ogrodzenia drogi. Most należy zbudować w systemie ograniczającym hałas/stukot od przejeżdżających pojazdów.</p> <p>Ekran przeciwoślśnieniowy na przejściu oraz wzdłuż odcinków drogi o długości minimum 50 m w obie strony o wysokości minimum 4 m.</p>
28+170	PZDd Przejście dolne dla zwierząt dużych	B ≥ 2 × 7,5 m + ciek H ≥ 3,5 m	<p>Budowa obiektu w celu umożliwienia przejścia zwierząt wielkości sarny, dzika, zająca oraz wykorzystania przez nietoperze w czasie przelotów. Współczynnik względnej ciasnoty ≥ 1,5. Należy zachować strefę brzegową po obu stronach cieku wodnego, powyżej poziomu zalewania, wraz z porastającą go roślinnością, o szerokości nie mniejszej niż 7,5 m po obu stronach cieku wodnego.. Podłoże strefy brzegowej - gleba. Na podłożu należy ułożyć kilka kłód wzdłuż przejścia oraz karpy korzeniowe lub stosy gałęzi i kamieni. Po wykonaniu przejścia konieczne jest obsadzenie ogrodzeń naprowadzających do przejścia rodzimymi gatunkami drzew i wyższych krzewów (zgodnie z siedliskiem) i płynne połączenie nasadzeń z nasadzeniami wzdłuż ogrodzenia drogi. Most należy zbudować w technologii ograniczającej hałas/stukot od przejeżdżających pojazdów</p> <p>Ekran przeciwoślśnieniowy na przejściu oraz wzdłuż odcinków drogi o długości minimum 50 m w obie strony o wysokości minimum 4 m.</p>

29+568	PZDd Przejście dolne dla zwierząt dużych	$B \geq 2 \times 15 \text{ m}$ + ciek $H \geq 5 \text{ m}$	Budowa obiektu w celu umożliwienia przejścia zwierząt wielkości łosia, jelenia, sarny, dzika, zająca oraz wykorzystania przez nietoperze w czasie przelotów. Współczynnik względnej ciasnoty $\geq 1,5$. Należy zachować strefę brzegową po obu stronach cieku wodnego, powyżej poziomu zalewania, wraz z porastającą go roślinnością, o szerokości nie mniejszej niż 15 m. Podłoże strefy brzegowej - gleba. Na podłożu należy ułożyć kilka kłód wzdłuż przejścia oraz karpy korzeniowe lub stosy gałęzi i kamieni. Po wykonaniu przejścia konieczne jest obsadzenie ogrodzeń naprowadzających do przejścia rodzimymi gatunkami drzew i wyższych krzewów (zgodnie z siedliskiem) i płynne połączenie nasadzeń z nasadzeniami wzdłuż ogrodzenia drogi. Most należy zbudować w technologii ograniczającej hałas/stukot od przejeżdżających pojazdów. Ekran przeciwośluszeniowy na przejściu oraz wzdłuż odcinków drogi o długości minimum 50 m w obie strony o wysokości minimum 4 m.
29+683	PZDd Przejście dolne dla zwierząt dużych	$B \geq 2 \times 15 \text{ m}$ + ciek $H \geq 5 \text{ m}$	Budowa obiektu w celu umożliwienia przejścia zwierząt wielkości łosia, jelenia, sarny, dzika, zająca oraz wykorzystania przez nietoperze w czasie przelotów. Współczynnik względnej ciasnoty $\geq 1,5$. Należy zachować strefę brzegową po obu stronach cieku wodnego, powyżej poziomu zalewania, wraz z porastającą go roślinnością, o szerokości nie mniejszej niż 15 m. Podłoże strefy brzegowej - gleba. Na podłożu należy ułożyć kilka kłód wzdłuż przejścia oraz karpy korzeniowe lub stosy gałęzi i kamieni. Po wykonaniu przejścia konieczne jest obsadzenie ogrodzeń naprowadzających do przejścia rodzimymi gatunkami drzew i wyższych krzewów (zgodnie z siedliskiem) i płynne połączenie nasadzeń z nasadzeniami wzdłuż ogrodzenia drogi. Most należy zbudować w technologii ograniczającej hałas/stukot od przejeżdżających pojazdów. Ekran przeciwośluszeniowy na przejściu oraz wzdłuż odcinków drogi o długości minimum 50 m w obie strony o wysokości minimum 4 m.
31+920	PZSc Przejście zintegrowan e z ciekim dla zwierząt średnich	$B \geq 2 \times 7,5 \text{ m}$ + ciek $H \geq 3,5 \text{ m}$	Budowa obiektu w celu umożliwienia przejścia ssakom wielkości sarny, dzika oraz wykorzystania przez nietoperze w czasie przelotów. Współczynnik względnej ciasnoty $\geq 0,7$. Należy zachować strefę brzegową po obu stronach cieku wodnego powyżej poziomu zalewania, wraz z porastającą go roślinnością, o szerokości nie mniejszej niż 7,5 m. Podłoże strefy brzegowej - gleba. Na podłożu należy ułożyć kilka kłód wzdłuż i w skos przejścia oraz karpy korzeniowe lub stosy gałęzi i kamieni. Po wykonaniu przejścia konieczne jest obfite obsadzenie ogrodzeń naprowadzających do przejścia rodzimymi gatunkami drzew i wyższych krzewów (zgodnie z siedliskiem) i płynne połączenie nasadzeń z nasadzeniami wzdłuż ogrodzenia drogi. Most należy zbudować w systemie ograniczającym hałas/stukot od przejeżdżających pojazdów. Ekran przeciwośluszeniowy na przejściu oraz wzdłuż odcinków drogi o długości minimum 50 m w obie strony o wysokości minimum 4 m.

32+850	PZDd Przejście dolne dla zwierząt dużych	B ≥ 15 m H ≥ 5 m	Budowa obiektu w celu umożliwienia przejścia ssakom wielkości łosia, jelenia, dzika, sarny oraz wykorzystania przez nietoperze w czasie przelotów. Współczynnik względnej ciasnoty ≥ 1,5. Na podłożu należy ułożyć kilka kłód wzdłuż i w skos przejścia oraz karpy korzeniowe lub stopy gałęzi i kamieni. Po wykonaniu przejścia konieczne jest obsadzenie ogrodzeń naprowadzających do przejścia rodzimymi gatunkami drzew i wyższych krzewów (zgodnie z siedliskiem) i płynne połączenie nasadzeń z nasadzeniami wzdłuż ogrodzenia drogi. Ekran przeciwośluseniowy na przejściu oraz wzdłuż odcinków drogi o długości minimum 50 m w obie strony o wysokości minimum 4 m.
33+500	PZMc Przejście zintegrowane z ciekim dla zwierząt małych	B ≥ 2 × 2.5 m + ciek H ≥ 1,5 m	Budowa zespolonego z ciekim obiektu w celu umożliwienia przejścia ssakom wielkości bobra, lisa, zająca. Współczynnik względnej ciasnoty ≥ 0,07. Obiekt o kształcie prostokątnym lub eliptycznym, obustronne półki pokryte gruntem.
40+255	PZDd Przejście dolne dla zwierząt dużych	B ≥ 15 m H ≥ 5 m	Budowa obiektu w celu umożliwienia przejścia ssakom wielkości łosia, jelenia, dzika, sarny oraz wykorzystania przez nietoperze w czasie przelotów. Współczynnik względnej ciasnoty ≥ 1,5. Na podłożu należy ułożyć kilka kłód wzdłuż i w skos przejścia oraz karpy korzeniowe lub stopy gałęzi i kamieni. Po wykonaniu przejścia konieczne jest obsadzenie ogrodzeń naprowadzających do przejścia rodzimymi gatunkami drzew i wyższych krzewów (zgodnie z siedliskiem) i płynne połączenie nasadzeń z nasadzeniami wzdłuż ogrodzenia drogi. Ekran przeciwośluseniowy na przejściu oraz wzdłuż odcinków drogi o długości minimum 50 m w obie strony o wysokości minimum 4 m.

1.3.5. Wymagania projektowe służące ograniczeniu wpływu oświetlenia drogi na środowisko, szczególnie w sąsiedztwie przejść dla zwierząt:

- a) jeżeli jest to możliwe technicznie oświetlenie drogowe w pobliżu przejść dla zwierząt powinno znajdować się nie bliżej niż 200 m od ich granicy w obszarach leśnych i 500 m w terenie otwartym;
- b) do oświetlenia drogi zastosować lampy LED lub lampy niskosodowe o jak najniższym natężeniu światła i o niskiej wartości promieniowania UV oraz barwie światła zawierającej się w przedziale 2600-3700 K, zalecana <3000 K. Należy stosować lampy z zamkniętymi kloszami, które kierują strumień światła bezpośrednio na drogę, zapobiegając nadmiernemu rozpraszaniu światła;
- c) na przejściach górnych dla dużych i średnich zwierząt zamiast ekranów przeciwośluseniowych możliwe jest zastosowanie wałów ziemnych wraz z roślinnością osłonowo-izolacyjną;
- d) przy przejściach dolnych dla dużych i średnich zwierząt zalecane jest lokalizowanie ekranów przeciwośluseniowych drewnianych;
- e) w przypadku przejść górnych ekrany przeciwośluseniowe każdego z typów muszą być zlokalizowane wzdłuż zewnętrznych krawędzi przejścia oraz krawędzi nasypów najść. Ekran powinny zostać zainstalowane na całym przejściu - łącznie

z najściami. W przypadku przejść dolnych ekrany należy lokalizować wzdłuż krawędzi jezdni na długości całego przejścia oraz na odcinkach dróg o długości co najmniej 50 m poza przejściem, w obu kierunkach.

1.3.6. Zasady konstrukcji dróg dojazdowych w sąsiedztwie przejść dla zwierząt:

- a) w granicach pasa drogowego w obszarze przeznaczonym dla przemieszczania się zwierząt (po zewnętrznej stronie ogrodzeń) mogą znajdować się jedynie drogi użytkowane sporadycznie o minimalnym natężeniu ruchu, nie większym niż 500 pojazdów na dobę (drogi serwisowe, gospodarcze, dojazdowe do pojedynczych zabudowań);
- b) w obszarach naprowadzania zwierząt do przejść (minimum 100 m z każdej strony od granicy najścia na przejście), drogi dojazdowe należy w pierwszej kolejności projektować jako drogi o nawierzchni gruntowej lub umocnione kruszywem naturalnym (żwir) lub łamanym (kliniec), a jedynie przy braku takiej możliwości jako drogi o nawierzchni bitumicznej;
- c) w przypadku dróg dojazdowych równoległych do przebiegu S12 o nawierzchni bitumicznej i natężeniu ruchu powyżej 500 pojazdów na dobę, należy kontynuować przejście dla zwierząt na drodze dojazdowej.

1.3.7. Ogrodzenia ochronne uniemożliwiające przedostanie się zwierząt dużych i średnich oraz naprowadzające do powierzchni przejść (ogrodzenia podstawowe) należy wykonać według poniższych zasad:

- a) ogrodzenia ochronne wzdłuż drogi powinny łączyć się szczelnie z ogrodzeniem ochronnym na powierzchni przejść górnych oraz z wylotami przejść dolnych. W przypadku drogowych obiektów inżynierskich (mosty, przepusty, wiadukty) spełniających równocześnie funkcje przejść dla zwierząt, ogrodzenia ochronne powinny stanowić integralną część przejścia i posiadać przebieg umożliwiający skuteczne naprowadzenie zwierząt na obiekt. W przypadku pozostałych obiektów inżynierskich ogrodzenia powinny zapewnić szczelność i brak możliwości przekraczania przez zwierzęta w miejscach połączeń ogrodzeń z obiektami;
- b) wysokość części nadziemnej ogrodzeń ochronnych powinna wynosić minimum 250 cm, a dolna część powinna być zagłębiona w grunt na głębokość minimum 50 cm;
- c) ogrodzenia ochronne powinny być wykonane z siatki stalowej (zabezpieczonej antykorozyjnie) o oczkach prostokątnych lub kwadratowych i wymiarach oczek:
 - do wysokości 100 cm: 5 × 15 cm,
 - od wysokości 100 cm do wysokości 250 cm: 15 × 15 cm.

1.3.8. Zasady umacniania koryta cieków przy projektowanych obiektach inżynierskich:

- a) w każdym przypadku, w którym jest to dopuszczalne ze względów bezpieczeństwa konstrukcji mostu, należy pozostawić koryta cieków bez umocnień;

- b) w przypadkach wymagających umocnień cieków należy w pierwszej kolejności wykonywać je z wykorzystaniem metod i materiałów naturalnych (kamień, faszyna, roślinność stabilizująca) oraz geosyntetyków (z zasypaniem gruntem), a w ostateczności stosować materiały betonowe pokryte gruntem rodzimym;
- c) przy wykorzystaniu do umocnienia koryta tzw. geokraty z tworzywa sztucznego, otwory należy wypełnić szczelnie gruntem;
- d) przy wykorzystaniu do umocnienia koryta płyt betonowych, należy stosować płyty ażurowe o możliwie największych oczkach z zasypaniem gruntem.

1.3.9. Należy wykonać i utrzymywać funkcjonowanie systemów przejść oraz zbiorników minimalizujących dla herpetofauny zgodnie z poniższymi danymi:

Km	Typ obiektu	Wymiary minimalne B=szerokość H=wysokość [m]	Zalecenia dotyczące budowy przejścia lub zbiornika minimalizującego
2+780	PPc Przejście dla płazów zintegrowane z ciekami	$B \geq 2 \times 1 \text{ m} + \text{ciek}$ $H \geq 1,5 \text{ m}$	Budowa przejścia dla płazów zintegrowanego z ciekami, o kształcie prostokątnym lub eliptycznym z naturalnym podłożem na półkach składającym się z mieszanki gliny i humusu. Budowa pełnych płotków naprowadzających po obu stronach przejścia i obu stronach drogi o długości min. 100 m od krawędzi przejścia. Jako alternatywę dopuszcza się wykonanie dogęszczenia dolnej części ogrodzenia ochronnego, według wytycznych sformułowanych w pkt. 4.1.3.10.
5+100	PZDd Przejście dolne dla zwierząt dużych	$B \geq 15 \text{ m}$ $H \geq 5 \text{ m}$	Dostosowanie obiektu pełniącego funkcję przejścia dla ssaków - budowa płotków naprowadzających po obu stronach przejścia i obu stronach drogi o długości min. 100 m od krawędzi przejścia. Jako alternatywę dopuszcza się wykonanie dogęszczenia dolnej części ogrodzenia ochronnego, według wytycznych sformułowanych w pkt. 4.1.3.10.
9+350	PZDd Przejście dolne dla zwierząt dużych	$B \geq 15 \text{ m}$ $H \geq 5 \text{ m}$	Dostosowanie obiektu pełniącego funkcję przejścia dla ssaków - budowa płotków naprowadzających po obu stronach przejścia - po prawej stronie drogi o długości min. 100 m od krawędzi przejścia, po lewej stronie w kierunku wschodnim o długości min. 165 m, a w kierunku zachodnim min. 195 m od krawędzi przejścia. Jako alternatywę dopuszcza się wykonanie dogęszczenia dolnej części ogrodzenia ochronnego, według wytycznych sformułowanych w pkt. 4.1.3.10.
14+400	PPc Przejścia dla płazów zintegrowane z ciekami	$B \geq 2 \times 1 \text{ m} + \text{ciek}$ $H \geq 1,5 \text{ m}$	Budowa przejścia dla płazów zintegrowanego z ciekami, o kształcie prostokątnym lub eliptycznym z naturalnym podłożem na półkach składającym się z mieszanki gliny i humusu. Budowa pełnych płotków naprowadzających po obu stronach przejścia - po lewej stronie drogi w obu kierunkach i po prawej stronie drogi w kierunku wschodnim o długości min. 100 m, po prawej stronie drogi w kierunku zachodnim o długości min. 195 m od krawędzi przejścia. Jako alternatywę dopuszcza się wykonanie dogęszczenia dolnej części ogrodzenia ochronnego, według wytycznych sformułowanych w pkt. 4.1.3.10.

22+950	PPs Przejścia dla płazów (suche)	$B \geq 2 \text{ m}$ $H \geq 1,5 \text{ m}$	<p>Budowa przejścia dla płazów o kształcie prostokątnym lub eliptycznym z naturalnym podłożem składającym się z mieszanki gliny i humusu.</p> <p>Budowa pełnych płotków naprowadzających po obu stronach przejścia - po lewej i prawej stronie drogi w kierunku wschodnim o długości 25 m, po lewej stronie drogi w kierunku zachodnim o długości min. 100 m, po prawej stronie drogi w kierunku zachodnim o długości min. 225 m od krawędzi przejścia. Jako alternatywę dopuszcza się wykonanie dogęszczenia dolnej części ogrodzenia ochronnego, według wytycznych sformułowanych w pkt. 4.1.3.10.</p>
23+000	PPc Przejścia dla płazów zintegrowane z ciekim	$B \geq 2 \times 1 \text{ m} + \text{ciek}$ $H \geq 1,5 \text{ m}$	<p>Budowa przejścia dla płazów zintegrowanego z ciekim, o kształcie prostokątnym lub eliptycznym z naturalnym podłożem na półkach składającym się z mieszanki gliny i humusu.</p> <p>Budowa pełnych płotków naprowadzających po obu stronach przejścia i obu stronach drogi o długości 25 m od krawędzi przejścia.</p>
23+050	PPs Przejścia dla płazów (suche)	$B \geq 2 \text{ m}$ $H \geq 1,5 \text{ m}$	<p>Budowa przejścia dla płazów o kształcie prostokątnym lub eliptycznym z naturalnym podłożem składającym się z mieszanki gliny i humusu.</p> <p>Budowa pełnych płotków naprowadzających po obu stronach przejścia - po obu stronach drogi w kierunku wschodnim o długości min. 100 m, po obu stronach drogi w kierunku zachodnim o długości min. 25 m od krawędzi przejścia. Jako alternatywę dopuszcza się wykonanie dogęszczenia dolnej części ogrodzenia ochronnego, według wytycznych sformułowanych w pkt. 4.1.3.10.</p>
24+750	PZSc Przejście zintegrowane z ciekim dla zwierząt średnich	$B \geq 2 \times 7,5 \text{ m} + \text{ciek}$ $H \geq 3,5 \text{ m}$	<p>Dostosowanie obiektu pełniącego funkcję przejścia dla ssaków - budowa płotków naprowadzających po obu stronach przejścia - po prawej stronie drogi w obu kierunkach i po lewej stronie w kierunku zachodnim o długości min. 100 m, po lewej stronie drogi w kierunku wschodnim o długości min. 185 m od krawędzi przejścia. Jako alternatywę dopuszcza się wykonanie dogęszczenia dolnej części ogrodzenia ochronnego, według wytycznych sformułowanych w pkt. 4.1.3.10.</p>
25+300	-	-	<p>Przed rozpoczęciem budowy drogi po jej prawej stronie należy wykonać zbiornik zastępczy o następujących parametrach:</p> <ol style="list-style-type: none"> minimalna powierzchnia zbiornika: ok. 200 m²; nieregularna linia brzegowa; łagodne i wypłycone brzegi; zróżnicowany profil dna; płycizny do 30 cm powinny zajmować jak największą część zbiornika (maksymalnie do 80% misy zbiornika); dopuszcza się ogrodzenie zbiornika ze względów bezpieczeństwa siatką o oczkach 15 × 15; zbiornik powinien zostać zasiedlony przez roślinność w sposób naturalny. Możliwe jest wprowadzenie roślinności, która jest niezbędna traszkom do składania jaj; nie należy dopuścić do zasiedlenia zbiornika przez ryby. <p>Po prawej stronie drogi od ok. km 25+100 do km 25+500 należy wykonać ogrodzenia ochronno-naprowadzające, o których mowa w pkt 4.1.3.10</p>

31+170	PPc Przejścia dla płazów zintegrowane z ciekim	$B \geq 2 \times 1 \text{ m}$ $H \geq 1.5 \text{ m} + \text{ ciek}$	Budowa przejścia dla płazów zespolonego z ciekim, o kształcie prostokątnym lub eliptycznym z naturalnym podłożem na półkach składającym się z mieszanki gliny i humusu. Budowa pełnych płotków naprowadzających po obu stronach przejścia i obu stronach drogi o długości min. 100 m od krawędzi przejścia. Jako alternatywę dopuszcza się wykonanie dogęszczenia dolnej części ogrodzenia ochronnego, według wytycznych sformułowanych w pkt. 4.1.3.10.
31+920	PZSc Przejście zintegrowane z ciekim dla zwierząt średnich	$B \geq 2 \times 7,5 \text{ m} + \text{ ciek}$ $H \geq 3,5 \text{ m}$	Dostosowanie obiektu pełniącego funkcję przejścia dla ssaków - budowa płotków naprowadzających po obu stronach przejścia - po prawej stronie drogi o długości min. 100 m, po lewej stronie drogi w kierunku wschodnim o długości min. 215 m, a w kierunku zachodnim min. 250 m. Jako alternatywę dopuszcza się wykonanie dogęszczenia dolnej części ogrodzenia ochronnego, według wytycznych sformułowanych w pkt. 4.1.3.10.
32+650	-	-	Przed rozpoczęciem budowy drogi należy wykonać 2 zbiorniki zastępcze (1 po każdej stronie drogi) o następujących parametrach: a) minimalna powierzchnia zbiornika: ok. 150 m ² ; b) nieregularna linia brzegowa; c) łagodne i wypłycone brzegi; d) zróżnicowany profil dna; płycizny do 30 cm powinny zajmować jak największą część zbiornika (maksymalnie do 80% misy zbiornika); e) dopuszcza się ogrodzenie zbiornika ze względów bezpieczeństwa siatką o oczkach 15 × 15; f) zbiornik powinien zostać zasiedlony przez roślinność w sposób naturalny. Możliwe jest wprowadzenie roślinności, która jest niezbędna traszkom do składania jaj; g) nie należy dopuścić do zasiedlenia zbiornika przez ryby.
32+850	PZDd Przejście dolne dla zwierząt dużych	$B \geq 15 \text{ m}$ $H \geq 5 \text{ m}$	Dostosowanie obiektu pełniącego funkcję przejścia dla ssaków - budowa płotków naprowadzających po obu stronach przejścia i obu stronach drogi o długości min. 100 m od krawędzi przejścia w kierunku wschodnim i 300 m w kierunku zachodnim

1.3.10. Przed oddaniem drogi ekspresowej S12 do eksploatacji należy wykonać pod nadzorem specjalisty herpetologa, stałe ogrodzenia ochronne oraz naprowadzające uniemożliwiające przedostanie się płazów (ogrodzenia herpetologiczne), według poniższych wytycznych:

a) ogrodzenia należy wykonać:

– na odcinkach drogi:

Kilometraż	Strona
0+000 – 0+100	Lewa
1+920 – 2+070	Lewa
2+200 – 2+325	Lewa
4+060 – 4+280	Lewa
11+360 – 11+580	Lewa

13+965 – 14+070	Lewa
16+545 – 16+730	Lewa
18+000 – 18+200	Prawa
19+015 – 19+175	Prawa
20+455 – 20+560	Lewa
22+140 – 22+265	Lewa
22+590 – 22+770	Lewa
25+100 – 25+500	Prawa
25+920 – 26+200	Prawa
27+400 – 27+535	Prawa
27+875 – 28+030	Lewa
28+260 – 28+360	Lewa
29+360 – 29+525	Lewa
29+600 – 29+745	Lewa
33+310 – 33+465	Prawa
35+575 – 35+725	Lewa
36+650 – 36+725	Prawa
37+835 – 37+935	Prawa
38+810 – 39+010	Lewa
40+600 – 40+750	Prawa

- w lokalizacjach, o których mowa w pkt 4.1.3.9 oraz obustronnie na odcinkach wymienionych w pkt. 3.1.2.11;
 - wokół zbiorników retencyjnych;
- b) ogrodzenie powinno być wykonane z pełnych paneli lub siatki stalowej ocynkowanej, jako konstrukcja samodzielna lub zintegrowana z ogrodzeniem podstawowym lub ogrodzeniem zbiorników retencyjnych;
- c) wysokość ogrodzenia ponad poziom gruntu powinna wynosić minimum 50 cm;
- d) ogrodzenie powinno być zagłębione w grunt na głębokość minimum 20 cm;
- e) w części górnej ogrodzenie powinno mieć przewieszkę o długości minimum 10 cm odgiętą „na zewnątrz” od drogi pod kątem 45-90°;
- f) maksymalne wymiary oczek ogrodzenia wykonanego z siatki powinny wynosić 5 × 5 mm;
- g) pas terenu o szerokości 50-80 cm przed ogrodzeniem powinien być pozbawiony roślinności;
- h) ogrodzenia, o których mowa w lit. a tiret pierwsze i drugie, powinny być szczelnie połączone z przyczółkami przejść dla zwierząt i drogowych obiektów inżynierskich pełniących równocześnie funkcje przejść dla zwierząt, a na końcach posiadać zawrotki w kształcie litery „C” lub „U”;
- i) w przypadku ogrodzeń, o których mowa w lit. a tiret trzecie:

- należy je wykonać niezwłocznie po wybudowaniu zbiorników;
- dopuszcza się rezygnację z zagłębienia ogrodzenia w grunt w przypadku, gdy ogrodzenie zbiorników zostanie wykonane na podmurówce (monolitycznej lub systemowej) zagłębionej w grunt na głębokość minimum 20 cm;
- ogrodzenie należy przymocować trwale do skrzydeł bram i furtek, tak aby prześwit pomiędzy podłożem a ogrodzeniem nie był większy niż 5 mm. W przypadku bramy lub furtki zlokalizowanej nad terenem nieutwardzonym, np. w ciągu drogi serwisowej o nawierzchni innej niż bitumiczna lub z kostki betonowej, na całej szerokości bramy lub furtki należy wykonać nawierzchnię z betonowych płyt chodnikowych.

1.3.11. Przejścia dla małych zwierząt, w tym płazów, zespolone z ciekim należy wyposażyć w półki wyniesione ponad poziom wody średniej dla danego cieku. Nie stosować półek z koszy kamiennych (gabionów). Powierzchnie półek wyrównać i pokryć rodzimym gruntem. Półki połączyć z terenem otaczającym przejście w sposób umożliwiający swobodne przechodzenie zwierząt.

1.3.12. Należy zaprojektować system odwodnienia drogi w układzie grawitacyjno-tłocznym za pomocą rowów drogowych, kanalizacji deszczowej z wpustami deszczowymi, pompowniami deszczowymi oraz zbiornikami retencyjnymi wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną. Odprowadzone wody opadowe i roztopowe mają być kierowane do odbiorników: Brzuśnia, Gielniowianka, Potok od Goździkowa, Potok od Kozłowca, Radomka, Jabłonica, Szabasówka.

1.3.13. System odwodnienia drogi na obszarach, gdzie znajdują się siedliska przyrodnicze zależne od wody, tj. na odcinkach od km 4+778 do km 4+847 i od km 4+935 do km 5+173, oraz na obszarach zagrożonych powodzią, tj. na odcinku od km 27+938 do km 28+364, należy wykonać w technologii szczelnej.

1.3.14. System odwodnienia drogi, w tym obwodów utrzymania drogi oraz miejsc obsługi podróżnych, należy wyposażyć w urządzenia do podczyszczania wód opadowych i roztopowych przed ich odprowadzeniem do odbiorników (osadniki, separatory substancji ropopochodnych, zbiorniki retencyjno-sedymentacyjne, rowy trawiaste).

1.3.15. Zaprojektować w drogowej budowlu ziemnej przepusty umożliwiające przeprowadzenie cieków będących w kolizji z drogą, zapewniające przepływ wody miarodajnej.

1.3.16. W celu minimalizacji oddziaływania na zwierzęta, przy projektowaniu systemu odwodnienia drogi należy uwzględnić poniższe wytyczne:

- a) naziemne zbiorniki retencyjne w sąsiedztwie przejść dla zwierząt należy lokalizować poza obszarami najścisłymi odpowiadającymi szerokości światła przejść dla zwierząt, a optymalnie w odległości co najmniej 50 m od zewnętrznych krawędzi najściślej na przejścia pod drogą;

- b) Na terenie przejść dla zwierząt oraz w strefie najścia na przejścia nie mogą znajdować się elementy systemu odwodnienia drogi, które mogłyby utrudniać ruch zwierząt i ograniczać możliwość dojścia do przejścia.
- c) zabrania się odprowadzania wód opadowych i roztopowych na przejścia dla zwierząt i w obszar najść;
- d) na terenie przejść dla zwierząt oraz w strefie najścia na przejścia należy zastosować szczelny system odprowadzania wód (skanalizowane rowy). W przypadku braku możliwości zastosowania takiego rozwiązania dopuszcza się zastosowanie rowów otwartych o nachyleniu skarp nie większym niż 1:2,5. Skarpy rowów powinny być umocnione przez humusowanie z obsianiem trawą;
- e) urządzenia takie jak studzienki kanalizacyjne, piaskowniki, osadniki, separatory substancji ropopochodnych itp. (w przypadku ich stosowania) należy wyposażyć w szczelne pokrywy. W zależności od warunków technicznych należy zastosować dopływy podziemne do osadników i separatorów. Wszystkie studnie i niecki wpadowe należy zaopatrzyć w szczelną pokrywę górną z włazem rewizyjnym;
- f) należy zastosować elementy ucieczkowe umożliwiające wydostanie się płazów, a także zabezpieczenie na wlotach poprzez zastosowanie krat stalowych lub rzędu pionowych prętów (płaskowników) – należy zastosować rozwiązanie kompromisowe pomiędzy wielkością oczek (czym mniejsze tym lepsze zatrzymywanie zwierząt) a wymaganiami hydrologicznymi (czym mniejsze oczka tym łatwiejsze blokowanie przepływu);
- g) w przypadku, gdy studnia lub niecka zlokalizowana jest bezpośrednio przy wlocie do przepustu, należy umożliwić zwierzętom swobodne przechodzenie przez przepust poprzez wykonanie pochylni z betonu.

1.3.17. Zalecenia projektowe dla rowów trawiastych stosowanych jako urządzenia oczyszczające:

- a) pochylenie skarp nie powinno być większe niż 1:3;
- b) grunt w podłożu rowu powinien być przepuszczalny;
- c) w rowach pełniących funkcje retencyjne należy zastosować przegrody spowalniające przepływ (np. palisady, progi, narzuty kamienne) i zwiększające skuteczność oczyszczania.”;

5. uchylam punkt 2 decyzji w brzmieniu:

„Stwierdzam konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o której mowa w art. 72 ust. 1 ustawy ooś.”

i w tym zakresie orzekam:

„2. Stwierdzam konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 ustawy ooś, ze szczególnym uwzględnieniem:

- 2.1. Oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w związku z emisją gazów i pyłów do powietrza oraz emisją hałasu, w tym działań mających na celu unikanie, zapobieganie i ograniczanie negatywnego oddziaływania w tym zakresie.
- 2.2. Oceny oddziaływania przedsięwzięcia na krajobraz w związku z koniecznością budowy ekranów akustycznych, w tym działań mających na celu unikanie, zapobieganie, ograniczanie oraz kompensację przyrodniczą negatywnego oddziaływania w tym zakresie.
- 2.3. Oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko przyrodnicze:
 - a) w związku z wpływem wycinki starych drzew dziuplastych na ptaki lęgowe należące do tzw. dziuplaków wtórnych oraz chiropterofaunę, a także z wpływem wycinki krzewów na siedliska gąsiorka *Lanius collurio*, w tym działań mających na celu unikanie, zapobieganie, ograniczanie oraz kompensację przyrodniczą negatywnego oddziaływania w tym zakresie;
 - b) w zakresie określenia lokalizacji nasadzeń zieleni dogęszczającej, osłonowej i naprowadzającej oraz zieleni krajobrazowej, wraz z określeniem wytycznych, jakie musi spełniać materiał roślinny oraz wymagań, jak należy go prawidłowo sadzić i pielęgnować.”;

6. uchylam punkt 3 decyzji w całości i w tym zakresie orzekam:

„3. Nakładam obowiązek wykonania monitoringu porealizacyjnego w następującym zakresie:

- 3.1. Po upływie 12 miesięcy od dnia oddania drogi S12 do eksploatacji należy wykonać 3 letni monitoring użytkowania przejść dla dużych i średnich zwierząt (z wyjątkiem przejść dla średnich zwierząt w km 16+750 i 19+000) zgodnie z poniższymi zaleceniami:
 - a) monitoring należy prowadzić poprzez rejestrację zwierząt przy pomocy automatycznych kamer wideo (tzw. wideopułapek). Wykonywać 12 sesji rejestracji obrazu i dźwięku rocznie; każdą sesję prowadzić przez dwa kolejne tygodnie w miesiącu. Przy doborze liczby i rozstawienia kamer należy wziąć pod uwagę szerokość przejścia, zasięg czujnika ruchu, a także zasięg oświetlenia nocą, tak aby zasięgiem objąć całą szerokość przejścia;
 - b) wyniki monitoringu przejść dla zwierząt powinny zawierać: listę gatunków zwierząt stwierdzonych na przejściu, strukturę gatunkową zwierząt, częstość użytkowania przejścia przez dany gatunek, stałość występowania gatunku na przejściu, a także ich interpretację;
 - c) rejestrację zwierząt wideopułapkami zaleca się uzupełnić rejestracją tropów zwierząt, identyfikacją odchodów oraz identyfikacją śladów żerowania, uszkodzeń roślin i innych śladów obecności zwierząt na całej powierzchni przejść oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, tj. w strefach najść, zgodnie z poniższymi wytycznymi:

- kontrole wykorzystania przejść przez ssaki prowadzić przy udziale specjalisty teriologa co 10 dni, przez okres 8 tygodni w każdej porze roku, tj. w miesiącach: grudzień/styczeń-luty, marzec-maj, lipiec-wrzesień, październik-listopad/grudzień;
 - identyfikację gatunków i ich liczebności kontrolować metodą rejestracji tropów zwierząt na pasach z piaskiem, umiejscowionych w środkowej części przejścia dla zwierząt, na całej jego szerokości (od krawędzi do krawędzi). Pas z piaskiem powinien mieć postać rynny o głębokości ok. 15 cm i szerokości ok. 2,5 m. Dno rynny należy zabezpieczyć folią lub geowłókniną, która uniemożliwi przerastanie roślin, a następnie wypełnić drobnoziarnistym piaskiem. Każdorazowo podczas kontroli usuwać zarastającą roślinność na pasach z piaskiem, a po zakończeniu danej obserwacji zagrabieć pasy;
 - identyfikację gatunków i określenie liczby osobników przemieszczających się w otoczeniu przejść dla dużych i średnich zwierząt należy prowadzić poprzez rejestrację tropów na transektach na śniegu lub piasku;
 - w okresie marzec–wrzesień, przy udziale specjalisty herpetologa, należy skontrolować zasiedlenie przez płazy zbiorników minimalizujących wpływ inwestycji na herpetofaunę, o których mowa w pkt 4.1.3.9, oraz stan tych zbiorników;
- d) w okresie marzec–wrzesień, przy udziale specjalisty herpetologa, należy skontrolować zasiedlenie przez płazy zbiorników minimalizujących wpływ inwestycji na herpetofaunę, o których mowa w pkt 4.1.3.9, oraz stan tych zbiorników.

3.2. W trakcie monitoringu należy dokonać kompleksowej oceny:

- a) stanu technicznego przejścia (uszkodzenia konstrukcji, uszkodzenia lub braki w ogrodzeniu na przejściu, obecność niepożądanych elementów pochodzenia antropogenicznego, obecność obiektów blokujących przejście lub zmniejszających jego drożność dla zwierząt, pokrycie roślinnością, w tym kontrola występowania gatunków obcych dla krajowej flory itp.);
- b) zagospodarowania otoczenia przejścia (stan roślinności naprowadzającej, w tym liniowych struktur ułatwiających nietoperzom korzystanie z przejść, stan ogrodzeń naprowadzających, obecność elementów mogących utrudniać lub zniechęcać zwierzęta do korzystania z przejść);
- c) aktywności ludzi na przejściu i w bezpośrednim sąsiedztwie (ślady butów, opon, pozostawione przedmioty).

3.3. Monitoring powinien umożliwić ocenę efektywności wykorzystania przejść dla zwierząt, a także funkcjonowania zbiorników minimalizujących wpływ inwestycji na herpetofaunę, o których mowa w pkt 4.1.3.9.

- 3.4. Na podstawie wyników monitoringu należy sformułować i wdrożyć zalecenia dotyczące koniecznych i możliwych do wprowadzenia zmian w zastosowanych rozwiązaniach technicznych oraz zagospodarowaniu przejść oraz otoczenia, które poprawią ich funkcjonalność i wpłyną pozytywnie na wykorzystanie przejść przez zwierzęta.
- 3.5. Wyniki corocznego monitoringu w postaci raportów należy przedłożyć Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska – nie później niż do 1 miesiąca od dnia zakończenia monitoringu za dany rok.”;

7. uchylam punkt 4.2 decyzji w całości i w tym zakresie orzekam:

„4.2. Na podstawie wyników monitoringu, o którym mowa w pkt 6, należy wykonać analizę porealizacyjną w zakresie ustaleń dotyczących oddziaływania przedsięwzięcia na faunę oraz planowanych działań zapobiegawczych. W szczególności należy ocenić:

- a) prawidłowość lokalizacji przejść dla zwierząt, ich zagęszczenia, dobór typu i parametrów technicznych w stosunku do sytuacji przestrzennej i wymagań gatunków zwierząt, którym przejścia mają służyć; ponadto konieczne jest wyjaśnienie, czy i w jakim stopniu przejścia są użytkowane przez zwierzęta, w tym przez gatunki, dla których dane przejście zostało wybudowane;
- b) stopień wykorzystania przez batrachofaunę zbiorników minimalizujących, o których mowa w pkt 4.1.3.9;
- c) prawidłowość lokalizacji ogrodzeń naprowadzających i ochronnych ograniczających śmiertelność płazów, a także skuteczność zabezpieczeń stosowanych w systemie odprowadzenia wód opadowych i roztopowych, ograniczających dostępność dla małych zwierząt.

Analizę porealizacyjną należy przedłożyć Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w terminie trzech miesięcy od zakończenia ostatniego monitoringu porealizacyjnego.”;

8. utrzymuję w mocy pozostałą część decyzji.

Uzasadnienie

Cytowaną w sentencji decyzją RDOŚ w Warszawie, na podstawie art. 71 ust. 2 pkt 1 i art. 82 ust. 1 ustawy ooś oraz art. 108 § 1 Kpa, po rozpatrzeniu wniosku Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 19 grudnia 2019 r., określił środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia pn.: *Budowa drogi ekspresowej S12 na odcinku granica województwa łódzkiego – węzeł Radom Południe (bez węzła) według wariantu inwestycyjnego (W2)*, a także nadał decyzji rygor natychmiastowej wykonalności.

W dniu 8 listopada 2021 r. odwołania od ww. decyzji wnieśli [REDAKTOWANE] i

[REDAKTOWANE]. W odwołaniu skarżący zarzucili naruszenie przepisów:

1. art. 7 Kpa w związku z art. 77 § 1 Kpa i art. 78 § 1 Kpa, a także art. 107 § 1 pkt 6 Kpa, poprzez:
 - a) brak przedstawienia ustaleń dotyczących występowania wód podziemnych i powierzchniowych w granicach nieruchomości skarżących, brak analizy wpływu inwestycji na stosunki wodne oraz brak analizy pod kątem wymogu ochrony wód podziemnych w rozumieniu przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2022 r. poz. 2625, ze zm.),
 - b) poprzez zaniechanie zobowiązania inwestora do zabezpieczenia zbiornika wód w granicach nieruchomości skarżących i brak wystąpienia do inwestora o realizację inwestycji w innym wariantcie;
2. art. 7 Kpa, art. 77 Kpa i art. 80 Kpa, poprzez brak podjęcia czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy, brak zebrania i rozpatrzenia całego materiału dowodowego z uwzględnieniem interesu społecznego i słusznego interesu skarżących oraz pominięcie dowodów przedłożonych przez skarżących w toku postępowania;
4. art. 108 § 1 Kpa w związku z art. 7 Kpa i art. 8 § 1 Kpa, poprzez błędną wykładnię i bezpodstawne nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności, prowadzące do preferowania interesu inwestora, kosztem interesu społecznego oraz słusznego interesu obywateli będących pozostałymi stronami niniejszego postępowania, a tym samym nierówne traktowanie stron;
5. art. 66 ust. 1, art. 71 ust. 2 pkt 1, art. 75 ust. 1 lit. a, art. 81, art. 82 oraz art. 85 ust. 1 i 2 ustawy ooś, poprzez wydanie decyzji w oparciu o wadliwy raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, bez przeprowadzenia gruntownej analizy stosunków wodnych na trasie przebiegu projektowanej drogi ekspresowej.

Ponadto skarżący wnieśli o:

1. zwrócenie się przez organ drugiej instancji do Starostwa Powiatowego w Przysusze o przedłożenie pełnych akt sprawy prowadzonej pod sygnaturą: RS/6223/9b/2002 oraz do Dyrektora Zarządu Zlewni w Radomiu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie o przedłożenie pełnych akt sprawy prowadzonej pod sygnaturą: WA.ZUZ.4.4210.1.24.2020.MM;
2. przeprowadzenie dowodów z załączonych do odwołania dokumentów:
 - a) decyzji Starosty Przysuskiego z dnia 9 lipca 2002 r., znak: RS/6223/9b/2002, wraz z załączonym operatem wodnoprawnym, na okoliczność charakteru i lokalizacji zbiornika wodnego wybudowanego na należącej do skarżących działce nr 477;
 - b) *projektu robót geologicznych na wykonanie ujęcia wody podziemnej z utworów jurajskich na potrzeby gospodarstwa sadowniczego Pana ██████████ w miejscowości Komorów z 2013 r.*, na okoliczność usytuowania przedmiotowego terenu w dorzeczu rzeki Radomki oraz warunków hydrogeologicznych panujących w tym obszarze;

- c) decyzji Dyrektora Zarządu Zlewni w Radomiu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z dnia 16 października 2020 r., nr WA.ZUZ.4.4210.1.24.2020.MM, wydanej na rzecz [REDAKTOWANE], na okoliczność *wydanych pozwoleń i ich treści*;
- d) wydruku z części mapy obejmującej działkę nr 477, z naniesionymi na niebiesko zbiornikami wodnymi i głównymi ciągami sieci nawadniających oraz trasą wariantu W2, celem ustalenia ich lokalizacji i zasięgu oddziaływania;
- e) opinii biegłego sądowego z zakresu hydrologii, hydrogeologii i stosunków wodnych z listy Prezesa Sądu Okręgowego w Radomiu, Lublinie, Krakowie lub Łodzi, na okoliczność charakteru wód powierzchniowych i podziemnych występujących na obszarze działki nr 477 położonej w Komorowie, gm. Wieniawa i w miejscowości Komorów oraz wpływu budowy trasy drogi ekspresowej S12 według wariantu W2 na stosunki wodne, możliwości retencyjne i środowisko przyrodnicze występujące w obrębie działki 477 oraz w całej miejscowości Komorów.

W odwołaniu z dnia 8 listopada 2021 r. skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji, a także o wstrzymanie wykonania decyzji z dnia 25 października 2021 r. i uchylenie rygoru natychmiastowej wykonalności nadanego tej decyzji.

GDOŚ ustalił i zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 127 § 2 Kpa w związku z art. 127 ust. 3 ustawy ooŚ GDOŚ jest organem właściwym do rozpatrzenia odwołań od decyzji regionalnych dyrektorów ochrony środowiska.

[REDAKTOWANE] i [REDAKTOWANE] mają przymiot stron przedmiotowego postępowania z uwagi na posiadanie prawa rzeczowego do nieruchomości znajdującej się w obszarze, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie w wariantcie zaproponowanym przez wnioskodawcę, tj. działki ewidencyjnej nr 477, obręb Komorów, gm. Wieniawa.

Decyzja RDOŚ w Warszawie z dnia 25 października 2021 r. została doręczona stronom poprzez obwieszczenie, na podstawie art. 49 § 1 Kpa w związku z art. 74 ust. 3 ustawy ooŚ, w dniu 8 listopada 2021 r. – zawiadomienie RDOŚ w Warszawie z dnia 25 października 2021 r., znak: WOOS-II.420.437.2019.MBR.35, informujące strony o wydaniu powyższej decyzji, zostało upublicznione najwcześniej na tablicy ogłoszeń i stronie BIP RDOŚ w Warszawie w dniu 25 października 2021 r., najpóźniej natomiast na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Gielniów w dniu 15 listopada 2021 r. Decyzja ta została zatem doręczona stronom w dniu 29 listopada 2021 r., a termin na wniesienie odwołania minął w dniu 13 grudnia 2021 r. Pełnomocnik inwestora otrzymał decyzję za pośrednictwem operatora pocztowego w dniu 4 listopada 2021 r. [REDAKTOWANE] i [REDAKTOWANE] wnieśli odwołania w dniu 8 listopada 2021 r. Należy zatem ocenić, że odwołania zostały wniesione z zachowaniem terminu określonego w art. 129 § 2 Kpa.

Przedmiotowy wniosek dotyczy przedsięwzięcia polegającego na budowie drogi ekspresowej S12 na odcinku: granica województwa łódzkiego – węzeł Radom Południe (bez

węzła). Omawiana inwestycja zalicza się do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839, ze zm.), tj. autostrady i drogi ekspresowe, a tym samym, zgodnie z art. 71 ust. 2 pkt 1 ustawy ooś, wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Właściwość rzeczowa RDOŚ w Warszawie do wydania zaskarżonej decyzji wynika z art. 75 ust. 1 pkt 1 lit. a tiret pierwsze ustawy ooś, zgodnie z którym w przypadku dróg, będących przedsięwzięciami mogącymi zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, organem właściwym do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest regionalny dyrektor ochrony środowiska. Właściwość miejscową RDOŚ w Warszawie do wydania zaskarżonej decyzji określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2008 r. w sprawie nadania statutu Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie (Dz. U. z 2008 r. Nr 202, poz. 1265, ze zm.). Z rzeczowego statutu wynika, że obszarem działalności RDOŚ w Warszawie jest obszar województwa mazowieckiego, będący miejscem realizacji omawianego przedsięwzięcia.

Po przeprowadzeniu weryfikacji przedłożonej dokumentacji, w tym raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wraz z jego uzupełnieniami, organ drugiej instancji uznał, iż wymaga ona dalszego uzupełnienia. W związku z powyższym GDOŚ pismem z dnia 18 czerwca 2022 r., znak: DOOŚ-WDŚZOO.420.78.2021.KN.8, wezwał inwestora do uzupełnienia przedłożonego materiału dowodowego i złożenia wyjaśnień. W piśmie z dnia 29 września 2022 r. inwestor przedstawił odpowiedzi na kwestie podniesione przez organ drugiej instancji, co pozwoliło na wydanie rozstrzygnięcia w postępowaniu odwoławczym względem zaskarżonej decyzji RDOŚ w Warszawie z dnia 25 października 2021 r.

Organ odwoławczy dokonał również oceny prawidłowości i skuteczności istotnych warunków korzystania ze środowiska w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, wymagań dotyczących ochrony środowiska koniecznych do uwzględnienia w dokumentacji na dalszym etapie procesu inwestycyjnego oraz warunków mających na celu zapobieganie i ograniczanie oddziaływań na środowisko, które zostały określone w zaskarżonej decyzji. Część sentencji decyzji, a także warunki określone w punktach: 1.1, 1.2, 1.3, 2, 3 oraz 4.2 decyzji nie wypełniały wymogów określonych w art. 107 § 1 pkt 5 Kpa w związku z art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. a, b i c, art. 82 ust. 1 pkt 2 lit. b i c, art. 82 ust. 1 pkt 5 oraz art. 82 ust. 2a ustawy ooś. Biorąc pod uwagę, że nieprawidłowo została określona większość spośród warunków zawartych w decyzji RDOŚ w Warszawie z dnia 25 października 2021 r., GDOŚ uchylił w całości lub w części punkty 1.1, 1.2, 1.3, 2, 3, 4.2 tej decyzji i w odmienny sposób określił środowiskowe uwarunkowania realizacji omawianego przedsięwzięcia.

Sentencja decyzji RDOŚ w Warszawie z dnia 25 października 2021 r. w części: *po rozpatrzeniu wniosku z dnia 19 grudnia 2019 r. (data wpływu do tutejszego organu – 19*

grudnia 2019 r.), znak: O.WA.I-4110.2~12.2019.124.wm, uzupełnionego w dniu 29 stycznia 2020 r., 11 lutego 2020 r., 20 lutego 2020 r., 21 lutego 2020 r., 17 marca 2020 r., 5 sierpnia 2020 r., 29 stycznia 2021 r. oraz 29 kwietnia 2021 r., Dyrektora Oddziału w Warszawie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad – reprezentowanego przez pełnomocnika – p.o. Zastępcy Dyrektora Oddziału ds. Inwestycji – Pana Jarosława Wąsowskiego w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach została wydana z naruszeniem art. 107 § 1 pkt 3 Kpa przez nieprawidłowe oznaczenie adresata decyzji. Jak wynika z wniosku z dnia 19 grudnia 2019 r. o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedmiotowego przedsięwzięcia, został on złożony przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad. Należy również zwrócić uwagę na art. 19 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1693, ze zm.), zgodnie z którym Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad jest zarządcą dróg krajowych i, co wynika z art. 20 pkt 3 tej ustawy, pełni funkcję inwestora.

Sentencja decyzji naruszała również art. 107 § 1 pkt 4 Kpa poprzez brak powołania podstawy prawnej dla części wydanego rozstrzygnięcia. Organ pierwszej instancji, na wniosek inwestora z dnia 19 grudnia 2019 r., nadał bowiem decyzji rygor natychmiastowej wykonalności (pkt 7 decyzji), nie przywołując jednak podstawy prawnej takiego rozstrzygnięcia, tj. art. 108 § 1 Kpa.

Wobec powyższego w pkt 1 niniejszej decyzji organ drugiej instancji uchylił rzeczoną część sentencji zaskarżonej decyzji i w to miejsce orzekł, iż wnioskodawcą jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad, a także przywołał art. 108 § 1 Kpa.

W ocenie GDOŚ w pkt 1.1 zaskarżonej decyzji RDOŚ w Warszawie niewystarczająco dokładnie określił miejsce realizacji przedsięwzięcia, w szczególności ze względu na brak przedstawienia całego przebiegu projektowanego odcinka drogi ekspresowej S12. Miejsce realizacji przedsięwzięcia, w myśl art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy ooś, musi być precyzyjnie określone w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Możliwe jest to poprzez podanie w decyzji numerów działek ewidencyjnych objętych planowaną inwestycją lub, w przypadku inwestycji drogowych, określenie przebiegu drogi wraz z kilometrażem przedstawionym w postaci graficznej. Wobec powyższego w pkt 2 niniejszej decyzji organ drugiej instancji orzekł, iż *przebieg drogi ekspresowej S12 na odcinku: granica województwa łódzkiego – węzeł Radom Południe (bez węzła), według wariantu inwestycyjnego (W2), został zilustrowany na mapach stanowiących załącznik nr 1 do niniejszej decyzji.*

Część warunków wymienionych w pkt 1.2 i 1.3 decyzji RDOŚ w Warszawie z dnia 25 października 2021 r. została nałożona z naruszeniem przepisów art. 156 § 1 Kpa, a w szczególności z naruszeniem przepisów o właściwości organu lub bez podstawy prawnej do ich określenia. W orzecznictwie jako przypadek braku podstawy prawnej do wydania decyzji wskazuje się m.in. nałożenie na stronę obowiązku, w sytuacji gdy obowiązek ten wynika wprost z przepisu prawa (por. wyroki: Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 27 kwietnia 1983 r., sygn. akt: II SA 261/83; WSA w Szczecinie z dnia

7 stycznia 2013 r., sygn. akt II SA/Sz 1062/12). Z sytuacją taką mamy do czynienia w odniesieniu do następujących punktów decyzji:

- 1.2.1, 1.2.8 i 1.2.21 – obowiązki te wynikają z § 57 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650, ze zm.);
- 1.2.6 *ab initio* – nałożenie tego obowiązku (w części dotyczącej zabezpieczenia terenu budowy) wykraczało poza właściwość regionalnego dyrektora ochrony środowiska, ponieważ zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r. poz. 2371 ze zm.) warunki takie określa właściwy organ administracji architektoniczno-budowlanej;
- 1.2.17, 1.2.30, 1.2.31 *in fine* i 1.2.35 – obowiązek przestrzegania przepisów prawa, w tym obowiązek uzyskania zezwoleń, pozwoleń itp., wynika z Konstytucji RP oraz wprost z poszczególnych aktów prawnych, stanowiących źródła prawa powszechnie obowiązującego, podjętych przez powołane do tego organy. Pozwolenie wodnoprawne jest natomiast aktem administracyjnym, który rozstrzyga o wynikających z przepisów prawa zakazach, nakazach lub uprawnieniach adresata aktu. Wiąże ono adresata z mocy prawa, a nie ze względu na taki obowiązek stwierdzony w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, bowiem stanowi prawną formę działania administracji publicznej o charakterze władczym (jego wykonanie jest zabezpieczone przymusem państwowym);
- 1.2.24, 1.2.39, 1.2.40, 1.2.41 i 1.2.42 – obowiązki te wynikają z art. 23 ust. 1, art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2021 r. poz. 779, ze zm.) oraz § 5-9 rozporządzenia Ministra Klimatu z dnia 11 września 2020 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla magazynowania odpadów (Dz. U. poz. 1742);
- 1.2.13 w części: *odprowadzanie ww. wód do odbiorników prowadzić w sposób niepowodujący zalewania terenów sąsiednich*, 1.2.28 i 1.3.4 – obowiązki te wynikają z art. 234 ust. 1 ustawy - Prawo wodne oraz § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. poz. 1311);
- 1.2.38 – jak wskazano powyżej, obowiązek przestrzegania przepisów prawa, w tym „obowiązujących norm”, o których mowa w tym warunku, wynika z powszechnie obowiązujących aktów prawnych. Ponadto z tego warunku nie wynikały żadne konkretne obowiązki dla inwestora.

Warunki orzeczone przez RDOŚ w Warszawie w punktach: 1.2.5, 1.2.6, 1.2.9–1.2.12, 1.2.14–1.2.13-1.2.16, 1.2.18–1.2.20, 1.2.22, 1.2.23, 1.2.25, 1.2.29, 1.2.31–1.2.34, 1.2.36, 1.2.37, 1.2.46, 1.2.49-1.2.54, 1.2.56, 1.2.57, 1.2.59-1.2.66, 1.3.6 decyzji z dnia 25 października 2021 r. nie wypełniały wymogów określonych w art. 107 § 1 pkt 5 Kpa w związku z art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. b i c oraz art. 82 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy ooś, bowiem zostały sformułowane w

sposób nieprawidłowy. Użycie w treści warunków zwrotów takich jak: „w jak największej odległości”, „należy unikać”, „ograniczyć do minimum”, „oczyszczając regularnie”, „w miarę możliwości”, „zapewnić wysoką sprawność” „w sposób właściwie zabezpieczający” pozwala na szeroką swobodę interpretacyjną i znaczną dowolność ich wykonania, co więcej, może to wykonanie uniemożliwić. Warunki te były zbyt ogólne, nie wskazywały konkretnych działań i koniecznych do zastosowania rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych mających na celu ograniczenie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Z tego też względu zostały one zmodyfikowane i doprecyzowane w postępowaniu odwoławczym.

Z powyższych względów w pkt 3 i 4 niniejszego rozstrzygnięcia GDOŚ uchylił w całości pkt 1.2 i 1.3 zaskarżonej decyzji i w to miejsce orzekł co do istoty sprawy. W pkt 3 organ odwoławczy na nowo określił istotne warunki korzystania ze środowiska w fazie realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia. Warunki te dotyczyły następujących zagadnień:

- ochrony gleby, powierzchni ziemi i środowiska gruntowo-wodnego na etapie budowy (pkt 3.1.2.1). W tym kontekście GDOŚ doprecyzował sposób zabezpieczenia wierzchniej warstwy gleby, aby nie straciła swoich właściwości i mogła zostać ponownie wykorzystana, określił, w jaki sposób należy przygotować przyzmy humusu, co pozwoli na ochronę m.in. przed jej mechanicznym niszczeniem przez pojazdy budowlane, oraz że nadzór przyrodniczy jest odpowiedzialny za wskazanie miejsca deponowania gleby, co pozwoli na uniknięcie zniszczenia cennych przyrodniczo siedlisk roślin i zwierząt;
- zasad ochrony środowiska związanych z funkcjonowaniem placu budowy i jego zaplecza (pkt 3.1.2.2-3.1.2.4). W warunkach tych GDOŚ określił obowiązki inwestora służące zmniejszeniu presji etapu realizacji przedsięwzięcia na siedliska przyrodnicze, środowisko gruntowo-wodne oraz społeczność lokalną. Organ doprecyzował uwarunkowania, które należy wziąć pod uwagę przy wyborze miejsc przeznaczonych pod zaplecza budowy, kilometrów obszarów wymagających szczególnej ochrony m.in. z uwagi na występowanie cennych gatunków flory i fauny, ryzyko powodzi, płytkie położenie wód gruntowych oraz zabudowę mieszkaniową. Lokalizowanie zapleczy budowy (w szczególności: placów parkingowo-serwisowych, myjni maszyn i urządzeń oraz pojazdów budowlanych, miejsc magazynowania materiałów budowlanych oraz miejsc magazynowania odpadów) wymagać będzie dodatkowego uszczelnienia podłoża w celu zapobiegania zanieczyszczenia gleby i wód substancjami mogącymi stanowić zagrożenie dla środowiska;
- ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem gazami i pyłami na etapie budowy (pkt 3.1.2.5). W pkt 3.1.2.5 GDOŚ sformułował warunki służące ograniczeniu wtórnego zapylenia na etapie realizacji inwestycji. Organ odwoławczy zaproponował katalog rozwiązań technicznych i organizacyjnych obejmujących w szczególności konieczność utrzymywania porządku na terenie placu i zaplecza budowy i ograniczania emisji związanych z budową nawierzchni drogi;
- ochrony przed drganiami na etapie budowy (pkt 3.1.2.6). Organ odwoławczy zdecydował o konieczności podjęcia działań mających na celu ograniczenie oddziaływania

prorowadzonych prac budowlanych na istniejące zabudowania. W ocenie GDOŚ niezbędne będzie dokonanie wstępnej weryfikacji stanu technicznego budynków zlokalizowanych w odległości do 60 m od źródeł drgań, a także ocena ich podatności na drgania. Na podstawie powyższego na etapie realizacji przedsięwzięcia inwestor będzie zobligowany do dostosowania parametrów pracy maszyn i urządzeń będących źródłem drgań do stwierdzonego stanu technicznego budynków znajdujących się w wyznaczonym zasięgu oddziaływania. GDOŚ stwierdził również konieczność monitorowania ich stanu technicznego oraz poziomu wibracji generowanych w trakcie prowadzenia robót budowlanych. W lit. e organ określił natomiast środki służące minimalizacji nadmiernych drgań, a w lit. f i lit. g wskazał, że powyższe działania powinny być prowadzone na podstawie zapisów zawartych w Polskich Normach przez osoby posiadające uprawnienia budowlane. Uszczegółowienie wymagań w tym zakresie uzasadnione było z uwagi na potrzebę ochrony budynków mieszkalnych i innych dóbr materialnych zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie omawianego przedsięwzięcia. Przywołane powyżej warunki dotyczą w szczególności minimalizacji oddziaływań związanych z zagęszczaniem podłoża przy budowie nasypów drogowych poprzez przejazdy drogowych walców wibracyjnych. Urządzenia te, w świetle ustaleń zawartych w Polskiej Normie PN-B-02170:2016-12 – *Ocena szkodliwości drgań przekazywanych przez podłoże na budynki*, odnoszących się do typowego zasięgu występowania szkodliwych wibracji, mogą generować wibracje o największej intensywności w porównaniu z innymi maszynami budowlanymi;

- ochrony przed hałasem na etapie budowy (pkt 3.1.2.7). Zgodnie z ustaleniami przedstawionymi na str. 143-144 raportu, praca maszyn i pojazdów budowlanych na etapie realizacji przedsięwzięcia może stanowić znaczącą uciążliwość dla mieszkańców, których zabudowania położone będą w odległości mniejszej niż 100 m od miejsca prowadzenia prac budowlanych. W związku z powyższym minimalizacja uciążliwości akustycznej polegać ma na ograniczeniu czasu określonych prac budowlanych do pory dziennej na terenach występujących w odległości do 100 m od obszarów chronionych akustycznie (tj. obszarów dla których określony jest maksymalny dopuszczalny poziom natężenia dźwięku) oraz wyłączeniu dopuszczalności prowadzenia tych prac w dni ustawowo wolne od pracy. W przypadku prac wymagających prowadzenia również w porze nocnej, ze względu na konieczność zachowania ciągłości robót, należy zastosować, w miarę możliwości technicznych, rozwiązania służące obniżeniu emisji hałasu. Konieczne będzie także wcześniejsze zawiadomienie mieszkańców i władz właściwego samorządu gminnego o miejscu i czasie trwania prac budowlanych. Rozwiązania te pozwolą na ograniczenie uciążliwości i negatywnego oddziaływania procesu budowlanego na klimat akustyczny;
- gospodarowania odpadami na etapie budowy (pkt 3.1.2.8). W pkt 3.1.2.8 GDOŚ sformułował szczegółowe warunki dotyczące zasad gospodarowania odpadami na etapie realizacji przedsięwzięcia. Wymagania te wskazują na konieczność ustalenia miejsc gromadzenia różnych grup odpadów oraz zabezpieczenia tych miejsc przed skutkami

ewentualnego wycieku substancji grożących skażeniem środowiska. Rozwiązania te pozwolą na ograniczenie negatywnego wpływu magazynowania odpadów na środowisko gruntowo-wodne;

- zapewnienia nadzoru przyrodniczego nad realizacją przedsięwzięcia (pkt 3.1.2.9-3.1.2.10). W warunku 3.1.2.9 GDOŚ określił specjalizacje osób wchodzących w skład nadzoru przyrodniczego. Nadzór wykwalifikowanych specjalistów w trakcie prac przygotowawczych, a także na etapie realizacji planowanej inwestycji, zagwarantuje odpowiednią jakość kontroli terenu budowy i wpłynie na ograniczenie możliwości negatywnego wpływu na faunę i florę. Warunki nałożone niniejszą decyzją, jak również decyzją organu pierwszej instancji wymagają stałej weryfikacji, uzgodnień i nadzoru specjalistów (przyrodników), celem zapewnienia właściwej realizacji przedsięwzięcia, z uwagi na konieczność minimalizacji zagrożenia dla środowiska przyrodniczego. Wymagania określone w sentencji decyzji dotyczą różnych grup fauny i odpowiednie ich stosowanie wymaga specjalistycznej wiedzy z zakresu biologii danej grupy, a także znajomości zagrożeń związanych z realizacją inwestycji. W trakcie budowy nadzór będzie mógł również podjąć dodatkowe czynności, które będą konieczne z uwagi na niespodziewane i niemożliwe do przewidzenia na obecnym etapie sytuacje, w szczególności związane z koniecznością pogodzenia wymagań technologicznych i projektowych przedsięwzięcia oraz wymogów w zakresie ochrony lokalnej flory i fauny. W pkt 3.1.2.10 GDOŚ określił obowiązek ogrodzenia za pomocą taśmy ostrzegawczej stanowisk chronionych gatunków roślin. Ogrodzenie to ma funkcjonować w okresie prowadzenia prac budowlanych i zapobiegać przypadkowemu zniszczeniu chronionych roślin i fragmentów cennych siedlisk przyrodniczych. GDOŚ wprowadził również obowiązek skontrolowania terenu pod kątem występowania inwazyjnych gatunków roślin. W razie wykrycia tych gatunków inwestor zobowiązany będzie do podjęcia wskazanych przez nadzór przyrodniczy działań mających na celu ich usunięcie;
- ochrony płazów na etapie budowy (pkt 3.1.2.11-3.1.2.12). Na etapie realizacji inwestycji niezbędne jest podejmowanie działań służących ochronie płazów, dla których prace budowlane stanowią szczególne zagrożenie. Pierwotne brzmienie treści warunku nałożonego przez RDOŚ w Warszawie w tym zakresie było zbyt ogólne i pozostawiało dużą dowolność w sposobie i zakresie stosowanych zabezpieczeń. W wyniku analizy załącznika graficznego nr 2 do raportu (Mapa uwarunkowań środowiskowych), GDOŚ w pkt 3.1.2.11 niniejszej decyzji wskazał konkretną lokalizację ogrodzeń tymczasowych. Są to odcinki drogi, które przecinają szlaki migracji płazów lub przebiegają w bliskim sąsiedztwie siedlisk płazów zinwentaryzowanych w trakcie badań terenowych. Zabezpieczą one teren budowy przed wkraczaniem płazów w okresie prowadzenia prac budowlanych. GDOŚ określił także dodatkowe zadania nadzoru przyrodniczego, polegające na regularnej kontroli tymczasowych ogrodzeń na zasadach określonych w omawianym punkcie oraz wymagania w zakresie materiału, z jakiego może być wykonane ogrodzenie, i parametrów tego

ogrodzenia. W pkt 3.1.2.12 GDOŚ określił wymagania dotyczące kontroli i konserwacji stałych ogrodzeń ochronno-naprowadzających dla płazów, o których mowa w pkt 4.1.3.9 i 4.1.3.10 niniejszej decyzji, w trakcie eksploatacji przedsięwzięcia;

- zasad prowadzenia wycinki drzew i krzewów i rozbiórki obiektów budowlanych w kontekście ochrony zwierząt (pkt 3.1.2.13). W pkt 3.1.2.13 GDOŚ wskazał, że w przypadku konieczności prowadzenia wycinki drzew i krzewów w okresie lęgowym ptaków, kontrola ornitologa pod kątem obecności stanowisk lęgowych powinna być wykonana nie wcześniej niż na 10 dni przed planowaną wycinką. Taki kształt warunku ma na celu wyeliminowanie ryzyka, że lustracja terenu będzie wykonana przez ornitologa na tyle wcześnie, że po jej przeprowadzeniu, a przed przystąpieniem do wycinki ptaki założą gniazda. Ponadto GDOŚ zobowiązał inwestora do wykonania kontroli chiropterologicznej przed wycinką drzew. Zalecenie takie znajduje się również w raporcie (str. 381-383). Jest to istotne działanie minimalizujące ze względu na fakt, iż w trakcie inwentaryzacji odnotowano obecność borowca wielkiego (*Nyctalus noctula*), który wykorzystuje dziuple drzew jako kryjówki letnie oraz zimowe. W modyfikowanym warunku GDOŚ doprecyzował termin kontroli, w zależności od tego, o jakiej porze roku będzie prowadzona wycinka. Jeżeli w wyniku kontroli okaże się, że drzewa przeznaczone do wycinki są zasiedlone przez te ssaki, inwestor obowiązany będzie do wstrzymania prac do czasu opuszczenia stanowiska przez zaobserwowane osobniki. Prowadzenie wycinki pod nadzorem chiropterologa, z zachowaniem wskazanych przez niego zaleceń, zapewni możliwość przeprowadzenia tych działań w sposób minimalizujący ryzyko niepokojenia nietoperzy.

Mając na uwadze możliwość zmian w środowisku od momentu wydania niniejszej decyzji do czasu realizacji inwestycji, GDOŚ nie może wykluczyć, że w drzewostanie przeznaczonym do wycinki pojawią się stanowiska chronionych bezkręgowców. Dlatego organ wprowadził warunek zobowiązujący specjalistę entomologa z nadzoru przyrodniczego do skontrolowania przeznaczonych do wycinki drzew o obwodzie pnia powyżej 50 cm, pod kątem obecności siedlisk bezkręgowców;

- ochrony roślinności na etapie budowy i wprowadzenia nasadzeń zastępczych za wyciętą roślinność (pkt 3.1.2.14-3.1.2.15). W pkt 3.1.2.14 organ odwoławczy określił zasady i sposób prowadzenia prac związanych z zabezpieczaniem drzew i krzewów nieprzeznaczonych do wycinki. Inwestor został zobowiązany do wykonywania prac pod nadzorem specjalisty dendrologa. GDOŚ wskazał na konieczność obłożenia pni miękkim, elastycznym materiałem (np. matami słomianymi), a następnie ich odeskowania, przy czym doprecyzował, że prace polegające na deskowaniu pni drzew należy prowadzić ze szczególną ostrożnością, w celu wyeliminowania niebezpieczeństwa uszkodzenia nabiegów korzeniowych. Dodatkowo GDOŚ wskazał, że prace prowadzone bezpośrednio przy pniach drzew muszą być wykonywane ręcznie lub przy użyciu mikrokoparek. W pkt 3.1.2.15 GDOŚ nałożył natomiast wymóg wykonania nasadzeń zastępczych w postaci zieleni dogęszczającej, zieleni naprowadzającej oraz zieleni krajobrazowej. Na podstawie

informacji podanych na str. 534 raportu organ określił minimalną powierzchnię tych nasadzeń, a także wskazał na konieczność uzupełnienia nasadzonej zieleni w przypadku stwierdzenia ubytków w nasadzeniach, przez cały okres prowadzonego monitoringu udatności nasadzeń. Termin nasadzeń uzupełniających ustalany będzie we współpracy ze specjalistą fitosocjologiem, uczestniczącym w monitoringu ich udatności;

- zasad prowadzenia prac budowlanych w rejonie cieków (pkt 3.1.2.16). Organ odwoławczy uszczegółowił zasady prowadzenia prac polegających na przełożeniu cieków. Ustalony schemat postępowania, w szczególności zapis nakazujący odłowienie i przeniesienie zwierząt bytujących w likwidowanym odcinku koryta, ograniczy negatywny wpływ tych prac na faunę cieków. W związku ze stwierdzoną obecnością kozy *Cobitis taenia*, piskorza *Misgurnus fossilis* oraz śliza *Barbatula barbatula* w ciekach, które odcinkowo mają być przebudowane, wyłączone zostało prowadzenie tych prac w okresie tarła ryb i inkubacji ikry. Wskazany w warunku termin uwzględnia okres wędrówek, rozrodu i początkowej fazy wychowu potomstwa gatunków zidentyfikowanych w trakcie inwentaryzacji przyrodniczej. Dodatkowo zobowiązano do prowadzenia prac ingerujących w ekosystemy wodne pod nadzorem ichtiologa i herpetologa. GDOŚ wprowadził również obowiązek wstrzymania prac, w razie stwierdzenia przez nadzór przyrodniczy obecności gatunków chronionych, i podjęcia odpowiednich działań, które zostały wymienione w lit. c. W lit. e GDOŚ określił dodatkowe wymagania co do terminu i sposobu prowadzenia prac związanych z częściową likwidacją zbiornika wodnego, znajdującego się w km 14+420, który zgodnie z wynikami inwentaryzacji stanowi siedlisko rozrodcze płazów. Wskazany sposób postępowania zminimalizuje oddziaływanie na batrachofaunę. GDOŚ zobowiązał również inwestora do zachowania części ww. zbiornika wodnego, która nie koliduje z przebiegiem planowanej drogi;
- zasad prowadzenia odwodnienia gruntu na etapie budowy (pkt 3.1.2.17). Zgodnie z ustaleniami przedstawionymi na str. 228-229 raportu, niektóre place ziemne, w szczególności realizacja wykopów budowlanych, mogą wymagać stosowania systemów czasowego odwadniania, co wiąże się z obniżeniem poziomu wód gruntowych w sąsiedztwie takich prac. Rozwiązania przyjęte w pkt 3.1.2.17 służą ograniczeniu zasięgu leja depresji powstającego w wyniku prowadzonych odwodnień budowlanych. Warunki te pozwolą na minimalizację negatywnego wpływu procesu budowlanego na wody podziemne i powierzchniowe oraz zależne od nich siedliska przyrodnicze.

W pkt 4 niniejszego rozstrzygnięcia GDOŚ uchylił w całości pkt 1.3 zaskarżonej decyzji i w to miejsce na nowo określił wymagania dotyczące ochrony środowiska konieczne do uwzględnienia w dokumentacji wymaganej do wydania pozwolenia na budowę i zezwolenia na realizację inwestycji drogowej. Warunki te dotyczyły następujących zagadnień:

- lokalizacji, parametrów technicznych i sposobu wykonania ekranów akustycznych (pkt 4.1.3.1-4.1.3.3). W pkt 4.1.3.1-4.1.3.2 niniejszej decyzji lokalizację wymaganych ekranów akustycznych GDOŚ określił zgodnie z informacjami wskazanymi na str. 27-30

uzupełnienia raportu z dnia 19 kwietnia 2021 r. Natomiast w pkt 4.1.3.3 niniejszej decyzji organ odwoławczy zobowiązał inwestora do zapewnienia szczelności projektowanych ekranów oraz zaprojektowania ich w sposób minimalizujący oddziaływanie na krajobraz. Ponadto GDOŚ wprowadził warunek mający na celu ograniczenie kolizji przedstawicieli awifauny z przezroczystymi ekranami akustycznymi, przy pomocy naklejanych na całej wysokości ekranu pionowych pasów czarnej barwy, o szerokości 2 cm, w odstępach co 10 cm. Na skuteczność takiego rozwiązania wskazuje opracowanie pt.: *Poradnik ochrony ptaków przed kolizjami z przezroczystymi ekranami akustycznymi oraz oknami budynków* (Zbyryt A., PTOP, Białystok 2012), w którym przedstawiono przegląd metod ochrony ptaków przed kolizjami z ekranami akustycznymi wraz z analizą ich skuteczności;

- lokalizacji, parametrów technicznych i zagospodarowania przejść dla zwierząt (pkt 4.1.3.4-4.1.3.7). W pkt 4.1.3.4 niniejszej decyzji lokalizację wymaganych przejść dla zwierząt GDOŚ określił zgodnie z informacjami wskazanymi w treści raportu na str. 499-508. Zmiana w stosunku do decyzji RDOŚ w Warszawie z dnia 25 października 2021 r. polega na modyfikacji kwestii dotyczących budowy przejścia górnego dla zwierząt dużych (PZGd) w km 7+800. W pierwotnym brzmieniu warunku RDOŚ w Warszawie wskazał, że odpowiednie zagospodarowanie powierzchni przejścia, polegające na obsadzeniu drzewami i krzewami oraz umieszczeniu naturalnych elementów takich jak: kłody, karpny, kamienie, jest zalecane, a więc to inwestorowi pozostawiono decyzję, czy i jakie elementy zastosuje. Należy podkreślić, że odpowiednie zagospodarowanie powierzchni przejścia jest jednym z kluczowych czynników decydujących o jego skuteczności ekologicznej. Nasadzenia drzew i krzewów umożliwiają wkomponowanie przejścia w krajobraz i zachęcają zwierzęta do korzystania z tych obiektów. Dlatego organ odwoławczy zmodyfikował omawiany fragment, wskazując, że nasadzenia drzew i krzewów (również w formie szpalery) oraz ułożenie naturalnych elementów są obligatoryjne. GDOŚ określił również wymagania co do wysokości ekranów przeciwoślusniowych (minimum 4 m), ujednocionej z wysokością ekranów zastosowanych na innych przejściach. Dodatkowo organ odwoławczy obniżył maksymalne dopuszczalne nachylenie skarp najścia na omawiane przejście do 20%, wskazując jednocześnie, że optymalne nachylenie powinno wynosić nie więcej niż 12%. Najście na przejście o maksymalnym nachyleniu określonym przez RDOŚ w Warszawie mogłoby zniechęcać zwierzęta do korzystania z tego przejścia. Formułując treść pkt 4.1.3.4 niniejszej decyzji GDOŚ zrezygnował z wpisania obowiązku dostosowania przejść dla zwierząt do pełnienia funkcji przejść dla płazów, ponieważ stosowne zapisy w tym zakresie znajdują się w pkt. 4.1.3.9.

W pkt 4.1.3.5 GDOŚ określił wymagania w odniesieniu do kwestii oświetlenia drogi. Zastosowanie się do tych wymogów skutecznie zminimalizuje przywabianie owadów, a w konsekwencji również nietoperzy w okolice analizowanej inwestycji. Ponadto GDOŚ określił warunki dotyczące zastosowania ekranów przeciwoślusniowych na przejściach dla

zwierząt. Rozwiązania te mają służyć zapobieganiu płoszeniu fauny przekraczającej tę drogę z wykorzystaniem zaprojektowanych przejść.

W pkt 4.1.3.6 GDOŚ określił wymagania i zalecenia projektowe dla dróg dojazdowych w sąsiedztwie projektowanej drogi ekspresowej S12. Przyjęte rozwiązania mają na celu ograniczenie efektu barierowego dróg dojazdowych oraz zmniejszenie ryzyka kolizji i płoszenia zwierząt przez pojazdy korzystające z tych dróg.

W pkt. 4.1.3.7 GDOŚ określił zasady, zgodnie z którymi należy projektować ogrodzenia ochronne wzdłuż drogi ekspresowej S12. Organ odwoławczy określił parametry tych ogrodzeń a także sposób ich wykonania w sąsiedztwie drogowych obiektów inżynierskich;

- uwarunkowań związanych z umacnianiem cieków przy projektowanych obiektach mostowych (pkt 4.1.3.8). W pkt 4.1.3.8 niniejszej decyzji GDOŚ określił rozwiązania służące ograniczeniu ingerencji w koryta cieków kolidujących z projektowanym przebiegiem drogi ekspresowej S12. Warunki te sformułowano w celu dopuszczenia do jak najmniejszego przekształcenia istniejących cieków z uwagi na konieczność dotrzymania celów środowiskowych określonych dla jednolitych części wód powierzchniowych, a także prawidłowego funkcjonowania przejść dla zwierząt zespolonych z ciekami;
- lokalizacji i parametrów technicznych przejść i zbiorników zastępczych dla płazów, a także stałych ogrodzeń herpetologicznych (pkt 4.1.3.9-4.1.3.11). W pkt 4.1.3.9 niniejszej decyzji lokalizację wymaganych przejść dla płazów GDOŚ określił zgodnie z informacjami wskazanymi w treści raportu na str. 479-483 oraz doprecyzował wymagania dotyczące lokalizacji ogrodzeń herpetologicznych w sąsiedztwie tych przejść. Organ odwoławczy dokonał również zmiany polegającej na modyfikacji lokalizacji zbiorników minimalizujących oddziaływanie drogi na płazy zaplanowanych w km 32+650. Na str. 483 raportu wskazano, że oba zbiorniki mają się znajdować po prawej stronie drogi ekspresowej S12. Natomiast na str. 487 zaproponowano wykonanie dwóch zbiorników, po jednym po każdej stronie drogi. Takie usytuowanie zbiorników przedstawiono także na załączniku graficznym do raportu (Załącznik nr 2 „Mapa urządzeń ochrony środowiska”). Na etapie postępowania odwoławczego GDOŚ zdecydował o dokonaniu zmiany w tym zakresie, ponieważ uznał, że usytuowanie zbiorników minimalizujących w km 32+650 po obu stronach drogi jest korzystniejsze, bowiem w większym stopniu wpłynie na poprawę funkcjonowania lokalnej populacji płazów po wybudowaniu drogi. Zgodnie z informacjami przedstawionymi w dokumentacji sprawy (str. 313-314 raportu oraz załącznik nr 2 „Mapa uwarunkowań środowiskowych”) na analizowanym odcinku drogi ekspresowej S-12 znajduje się szlak sezonowych migracji płazów. Ponadto w km 32+850 zaprojektowano przejście dla dużych zwierząt, z którego będą mogły korzystać również płazy. Zbiorniki usytuowane po obu stronach drogi, w bliskiej odległości od wspomnianego przejścia, zachęcą płazy do korzystania z tego obiektu, co umożliwi zachowanie ciągłości migracji i wymiany osobników po obu stronach drogi.

W pkt 4.1.3.10 GDOŚ określił wymagania, które musi spełniać ogrodzenie ochronno-naprowadzające dla płazów. Ze względu na fakt, iż ogrodzenie to ma za zadanie ograniczyć śmiertelność płazów na drodze oraz zwiększyć skuteczność wykorzystywania przejść przez płazy, GDOŚ zobowiązał inwestora do wykonania tych ogrodzeń przed oddaniem drogi ekspresowej S12 do eksploatacji. Organ wskazał, że ogrodzenie może być wykonane pełnych paneli lub ocynkowanej siatki stalowej. Siatka jest materiałem charakteryzującym się podobną wytrzymałością i zapewniającym taką samą skuteczność jak pełne panele, a w pewnych sytuacjach, np. gdy ogrodzenie ochronno-naprowadzające musi być zintegrowane z ogrodzeniem ochronnym dla dużych i średnich zwierząt, jest łatwiejsza do zamocowania. Równocześnie GDOŚ wykluczył możliwość stosowania nasadzeń roślin w pasie bezpośrednio przylegającym do ogrodzeń.

W pkt 4.1.3.11 GDOŚ określił warunek, zgodnie z którym przejścia dla małych zwierząt, w tym płazów, zespolone z ciekami, należy wyposażać w półki wyniesione ponad poziom wody średniej dla danego cieku. Warunek ten służy zapobieganiu sytuacji, w której dane przejście stałoby się trwale niedrożne dla przemieszczania się małych zwierząt z uwagi na zalewanie powierzchni tego przejścia. W treści warunku GDOŚ określił również metody zagospodarowania powierzchni przejść, służące zachęceniu zwierząt do korzystania z nich;

- zasad projektowania systemu odwodnienia i podczyszczania odprowadzanych wód opadowych i roztopowych (pkt 4.1.3.12-4.1.3.17). Jak wskazano na str. 461-468 raportu, w celu dotrzymania dopuszczalnego poziomu zawiesiny ogólnej oraz węglowodorów ropopochodnych w wodach odprowadzanych z powierzchni drogi ekspresowej S12, niezbędne jest zaprojektowanie systemu odwodnienia dróg. W warunku zawartym w pkt 4.1.3.13 GDOŚ wskazał kilometraż odcinków drogi, na których należy zastosować szczelny system odwodnienia, ponieważ przebiegają one przez obszary zagrożone powodzią oraz tereny, na których znajdują się cenne siedliska przyrodnicze zależne od wód. Pozwoli to na przeniesienie całej ilości zanieczyszczeń do urządzeń oczyszczających. Ponadto szczelne układy odprowadzania wód opadowych i roztopowych wyposażone powinny być w separatory z zamknięciem awaryjnym i osadniki. Wymagania te należy uwzględnić również w przypadku projektowania systemów odwodnienia MOP i OUD z uwagi na ryzyko związane z ewentualnym rozszczelnieniem pojazdu przewożącego materiały niebezpieczne. Wymagania w tym zakresie GDOŚ określił w pkt 4.1.3.14.

Jak wynika z informacji przedstawionych na str. 212-214 raportu, w celu zapewnienia niezaburzonego przepływu wody w ciekach kolidujących z projektowaną drogą ekspresową S12, konieczne jest zaprojektowanie przepustów o powierzchni przekroju umożliwiającej przepływ wody miarodajnej. Warunek ten GDOŚ określił w pkt 4.1.3.15 niniejszej decyzji. W pkt 4.1.3.16 GDOŚ określił natomiast wymagania projektowe dla elementów systemu odwodnienia, które zostaną zlokalizowane w sąsiedztwie przejść dla zwierząt. W pierwszej kolejności należy unikać lokalizowania elementów tego systemu w sąsiedztwie projektowanych przejść dla zwierząt. Ponadto, jak wynika z informacji zawartych na str.

473-475 raportu, konieczne jest wprowadzenie dokładnych wytycznych dotyczących sposobu zabezpieczenia systemu odwodnienia drogi przed powstawaniem pułapek dla małych zwierząt. Uwzględnienie tych wytycznych w projekcie budowlanym pozwoli ograniczyć efekt barierowy obiektów antropogenicznych w sąsiedztwie przejść dla zwierząt oraz zminimalizować śmiertelność małych zwierząt w źle zabezpieczonym systemie odwodnienia drogi. Ponadto w związku z możliwymi problemami technicznymi związanymi z niedrożnością systemów odwodnienia wskazał na konieczność dostosowania parametrów otworów wlotowych do studzienek kanalizacyjnych w zależności od uwarunkowań technicznych.

Jak wskazano na str. 464 raportu, zastosowanie rowów trawiastych stanowi skuteczny sposób na oczyszczanie wód opadowych z zawiesiny i substancji ropopochodnych. W celu utrzymania skuteczności ich funkcjonowania przez cały okres eksploatacji przedsięwzięcia niezbędne będzie zastosowanie wymogów projektowych, o których mowa w pkt 4.1.3.17.

W pkt 2 decyzji z dnia 25 października 2021 r. RDOŚ w Warszawie stwierdził konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o której mowa w art. 72 ust. 1 ustawy ooś. Organ pierwszej instancji nie doprecyzował jednak, w jakim zakresie ocena ta powinna zostać zrealizowana. W ocenie organu odwoławczego punkt ten nie spełnia wymogów określonych w art. 107 § 1 pkt 5 Kpa w związku z art. 82 ust. 2a ustawy ooś, ponieważ ogranicza się jedynie do wskazania, że należy przeprowadzić ponowną ocenę oddziaływania na środowisko, nie określając szczegółowego zakresu tego obowiązku.

Tymczasem w omawianym raporcie, w jego uzupełnieniach, a nawet w samej treści decyzji z dnia 25 października 2021 r. zawarte zostały sformułowania, które wskazują nie tylko na konieczność, ale również i na zakres przedmiotowy, który powinien zostać objęty ponowną oceną oddziaływania na środowisko, m.in.:

- str. 378 raportu, gdzie wskazano, że proponowany sposób zagospodarowania terenu zielenią, w szczególności w sąsiedztwie projektowanych przejść dla zwierząt zostanie zweryfikowany na etapie sporządzenia projektu budowlanego i projektu zieleni;
- str. 414 raportu, gdzie wskazano na konieczność ustalenia ostatecznych parametrów ekranów akustycznych na etapie projektu budowlanego/architektonicznego;
- str. 33 uzupełnienia raportu z dnia 25 stycznia 2021 r., gdzie wskazano na ewentualną konieczność zastosowania przezroczystych elementów w ekranach akustycznych, po przeprowadzeniu analizy na etapie szczegółowego projektu architektonicznego oraz konstrukcyjno-budowlanego;
- str. 68 decyzji z dnia 25 października 2021 r., gdzie wskazano, że na etapie ponownej oceny zostaną przeprowadzone analizy akustyczne uwzględniające aktualizację i weryfikację zabudowy podlegającej ochronie akustycznej oraz prognozy ruchu, oraz uszczegółowienie rozwiązań technicznych.

Biorąc pod uwagę, że na obecnym etapie prowadzenia postępowania w przedmiocie środowiskowych uwarunkowań dla omawianego przedsięwzięcia nie było możliwe pełne określenie jego wpływu na środowisko, w punkcie 5 niniejszej decyzji GDOŚ uchylił w całości punkt 2 decyzji z dnia 25 października 2021 r. i określił zakres ponownej oceny oddziaływania na środowisko w ramach postępowań, o których mowa w art. 72 ust. 1 ustawy ooś. Organ odwoławczy ocenił, że zakres oceny obejmie w szczególności następujące zagadnienia:

- w pkt 5.2.1 organ odwoławczy zdecydował o konieczności przeprowadzenia ponownych analiz z zakresu oddziaływania akustycznego, a także oddziaływania na powietrze. Z uwagi na przewidywane znaczące zmiany dynamiki ruchu do roku 2035 (co przedstawiono w raporcie na str. 56-62), a także zmiany zachodzące w zagospodarowaniu przestrzennym w sąsiedztwie odcinków projektowanych obwodnic, konieczne jest oparcie prognoz ruchu na najnowszych faktycznych danych, np. pochodzących z wyników Generalnego Pomiaru Ruchu 2020. Analizy te pozwolą na weryfikację, czy zaprojektowane ekrany akustyczne są wystarczające dla ochrony okolicznych nieruchomości przed nadmiernym hałasem, a także czy nie dojdzie do przekroczenia dopuszczalnego poziomu zanieczyszczeń powietrza;
- w pkt 5.2.2 GDOŚ orzekł o potrzebie przeprowadzenia ponownej oceny wpływu na krajobraz projektowanych zabezpieczeń akustycznych. Na str. 414 raportu wskazano, że na etapie projektu budowlano-konstrukcyjnego, należy wykonać projekt architektoniczny celem wkomponowania ekranów akustycznych w krajobraz. Zaleca się ich dostosowanie do otaczającej zabudowy poprzez kolorystykę konstrukcji, ukształtowanie powierzchni, zarys krawędzi czy zastosowanie zieleni. Ekran w swojej formie, kształcie i kolorze powinny w jak największym stopniu odzwierciedlać lokalny charakter krajobrazu;
- w pkt 5.2.3 GDOŚ orzekł o konieczności weryfikacji skali wycinki drzew i krzewów stanowiących cenne siedliska lęgowe niektórych gatunków ptaków oraz nietoperzy, a także sposobu wprowadzania nasadzeń zieleni w sąsiedztwie projektowanej drogi. Zaprojektowanie nasadzeń zastępczych, ma służyć weryfikacji, czy ich ilość oraz lokalizacja jest wystarczająca dla zapewnienia dedykowanych im funkcji.

W pkt 6 niniejszego rozstrzygnięcia organ drugiej instancji zmodyfikował pkt 3 zaskarżonej decyzji, dotyczący zakresu monitoringu porealizacyjnego prowadzonego na etapie eksploatacji przedsięwzięcia. GDOŚ doprecyzował sposób i zasady prowadzenia monitoringu użytkowania przejść dla zwierząt, a także stwierdził, że konieczne jest objęcie monitoringiem przejść dedykowanych dużym i średnim zwierzętom. Umożliwi to porównanie efektywności przejść wybudowanych na różnych odcinkach drogi oraz w różnych miejscach korytarza ekologicznego Dolina Drzewiczki GKPdC-6A i Puszcza Świętokrzyska GKPdC-6 oraz ważnych lokalnych szlaków migracji. Monitoring pozwoli w pełni ocenić, czy w sposób wystarczający zminimalizowano efekt barierowy drogi S12 i czy zaprojektowany system przejść dla zwierząt zapewni drożność korytarza ekologicznych, a w konsekwencji zachowanie łączności ekologicznej obszarów przecinanych przez drogę. Dodatkowo GDOŚ sprecyzował, z jaką częstotliwością i w jakich terminach należy prowadzić monitoring, a także wskazał

konkretne metody, pozwalające na identyfikację gatunków i określenie ich liczebności w obrębie danego przejścia. Organ odwoławczy zdecydował również o objęciu monitoringiem zbiorników minimalizujących wpływ inwestycji na herpetofaunę. Monitoring pozwoli na ocenę, czy zbiorniki te zostały zaprojektowane i wykonane w sposób umożliwiający zasiedlenie przez płazy. Zobowiązano inwestora do przedłożenia wyników monitoringu przejść dla zwierząt także Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska.

W punkcie 7 niniejszego rozstrzygnięcia GDOŚ uchylił w całości punkt 4.2 zaskarżonej decyzji i w to miejsce orzekł co do istoty sprawy. W ocenie organu odwoławczego konieczne było doprecyzowanie wymogów dotyczących skuteczności rozwiązań minimalizujących efekt barierowy drogi względem szlaków migracji zwierząt. W związku ze zbyt ogólnie sformułowanym zakresem analizy porealizacyjnej w tym zakresie, GDOŚ doprecyzował, co dokładnie ma być przedmiotem tej analizy i jakie jest jej cel. Dodatkowo zobowiązano inwestora do przedłożenia wyników analizy porealizacyjnej także Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska.

Odnosząc się natomiast do zarzutów podniesionych w odwołaniach z dnia 8 listopada 2021 r., GDOŚ wyjaśnia, co następuje.

W ocenie GDOŚ nie jest zasadny zarzut, że w wydanym rozstrzygnięciu organ I instancji nie odniósł się do warunków gruntowo-wodnych panujących w granicach nieruchomości ewid. nr 477, obręb Komorów, gmina Wieniawa. Na wstępie należy podkreślić, że niniejsza inwestycja stanowi drogę ekspresową, przebiegającą na odcinku o długości ponad 40 km przez obszar tysięcy różnych nieruchomości. RDOŚ w Warszawie nie mógł zatem omawiać skutków realizacji przedsięwzięcia dla każdej pojedynczej działki ewidencyjnej, przez którą przebiegać będzie projektowana droga ekspresowa S12 (w tym m.in. dla nieruchomości będącej we władaniu skarżących). Organ pierwszej instancji był zobowiązany do przeanalizowania wpływu inwestycji na warunki gruntowo-wodne w sposób całościowy, w tym oddziaływania na poszczególne jednolite części wód podziemnych (JCWPd) i powierzchniowych (JCWP). W tym celu ocenia się wpływ przedsięwzięcia na poszczególne jednolite części wód, a nie na poszczególne nieruchomości, przez które przebiegać ma projektowana droga ekspresowa. Podejście to jest prawidłowe w świetle przepisów art. 4 dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. UE L.2000.327.1), a także krajowych przepisów transponujących ten akt prawny, w szczególności ustawy prawo wodne oraz ustawy ooś. W związku z powyższym nie było konieczne, aby organ I instancji odnosił się do kwestii występowania wód podziemnych lub powierzchniowych w granicach tej konkretnej nieruchomości, którą przywołali skarżący.

Wbrew twierdzeniom skarżących, w treści raportu przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące wpływu omawianej inwestycji na wody powierzchniowe i podziemne. Zagadnienia dotyczące wód zostały w obszerny sposób ujęte w treści raportu. Na str. 102-124

przedstawiono charakterystykę wód podziemnych i powierzchniowych na obszarze realizacji przedsięwzięcia. W treści raportu zaprezentowano położenie projektowanej drogi względem sieci rzecznej, głównych zbiorników wód podziemnych oraz na tle zasięgu poszczególnych jednolitych części wód. Jak wynika z dokumentacji sprawy, omawiany odcinek drogi ekspresowej S12 w wariantcie W2 przebiegać będzie przez obszar 11 różnych JCWP i 4 różnych JCWPd. Nieruchomość skarżących położona jest w granicach JCWP Wiązownica RW200017252499 oraz w granicach JCWPd nr 74. Ponadto na str. 211-260 raportu wskazano, w jaki sposób inwestycja może wpływać na stan wód powierzchniowych i podziemnych. Oddziaływanie może mieć miejsce w szczególności w trakcie prowadzenia prac budowlanych, z uwagi na tymczasowe zmętnienie i zaburzenie przepływu w ciekach przekraczanych przez projektowaną drogą ekspresową, a także naruszenie pierwszego poziomu wodonośnego na odcinkach, gdzie będą prowadzone wykopy budowlane. Możliwe jest również zanieczyszczenie wód podziemnych i powierzchniowych w sytuacji awaryjnego wycieku substancji ropopochodnych w trakcie realizacji lub eksploatacji przedsięwzięcia. W związku z powyższym w treści raportu zaproponowano zastosowanie środków minimalizujących oddziaływanie inwestycji na środowisko gruntowo wodne (str. 460-468, 525-527 raportu), co stanowiło podstawę do określenia środowiskowych uwarunkowań realizacji omawianego przedsięwzięcia (pkt 3.1.2.3-3.1.2.4 oraz 3.1.2.16-3.1.2.17 niniejszej decyzji). Ponadto zagadnienia związane z wodami podziemnymi i powierzchniowymi zostały zilustrowane na załącznikach graficznych, w szczególności na „Mapie uwarunkowań hydrologicznych i hydrogeologicznych” (Załącznik nr 5 do raportu). Powyższe ustalenia zawarte w raporcie znalazły swoje odzwierciedlenie w treści decyzji organu I instancji z dnia 25 października 2021 r. GDOŚ nie podziela zatem uwag skarżących, że inwestor *nie zawarł w Raporcie OOŚ (jak wynika z treści Decyzji – str. 66) wystarczających informacji w przedmiocie środowiska gruntowo-wodnego na obszarze nieruchomości skarżących, przez które ma przebiegać planowana droga ekspresowa S12 według wariantu W2* (str. 2 odwołania z dnia 8 listopada 2021 r.). Nie sposób zatem zgodzić się z zarzutami, że RDOŚ w Warszawie nie przeanalizował wpływu przedsięwzięcia na wody podziemne i powierzchniowe, w tym również wody znajdujące się w granicach działki ewid. nr 477, obręb Komorów, gmina Wieniawa.

Ponadto w przedmiotowej sprawie RDOŚ w Warszawie wystąpił o uzgodnienie warunków realizacji przedsięwzięcia do właściwego organu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, tj. Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie. Organ ten, postanowieniem z dnia 8 października 2020 r., znak: WA.RZŚ.4360.1.147.2020.IK, uzgodnił warunki realizacji analizowanego przedsięwzięcia. Zgodnie z art. 397 ust. 3 pkt 1 lit. b tiret pierwsze ustawy – Prawo wodne jest to organ właściwy do wydania takiego uzgodnienia. Należy zatem uznać, iż Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie posiada wiadomości specjalne z zakresu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, a jego pozytywne stanowisko umożliwia organowi prowadzącemu postępowanie główne na określenie środowiskowych uwarunkowań realizacji

przedsięwzięcia. W świetle powyższego nie było konieczne występowanie o akta sprawy o znaku: WA.ZUZ.4.4210.1.24.2020.MM, prowadzonej przez Dyrektora Zarządu Zlewni w Radomiu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie ani o dodatkową opinię biegłego sądowego.

Konkludując, w toku postępowania zgromadzony został materiał dowodowy pozwalający na dokonanie oceny aktualnego stanu środowiska gruntowo-wodnego, a także na nałożenie obowiązków służących jego ochronie na etapie realizacji i eksploatacji omawianej inwestycji. Przestrzeganie tych warunków pozwoli na zminimalizowanie wpływu przedsięwzięcia na wody podziemne i powierzchniowe. Nie jest zatem słuszny zarzut, że w niniejszej sprawie organ I instancji naruszył przepisy procesowe, w szczególności art. 7, art. 77 § 1, art. 78 § 1 oraz art. 107 § 6 Kpa.

Nie sposób zgodzić się z zarzutem, że organ pierwszej instancji pominął informacje zawarte w opinii biegłego sądowego dr. inż. ██████████. RDOŚ w Warszawie odniósł się do tego pisma, podsumowując uwagi złożone na etapie udziału społeczeństwa (str. 78-80 zaskarżonej decyzji). Uwagi i wnioski zawarte w przywołanej opinii dotyczą w szczególności kwestii, że realizacja inwestycji w wariantcie W2 spowoduje pogorszenie się rentowności gospodarstwa sadowniczego ze względu na zmniejszenie jego powierzchni, likwidację zbiornika nawadniającego oraz utrudnienie dojazdu do części sadów. Kwestie związane z wywłaszczeniem nieruchomości i wypłatą odszkodowań (w związku z likwidacją sieci nawadniającej oraz zajęciem gruntów pod sadami) regulowane są na gruncie przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 176, ze zm.), a tym samym wykraczają poza przedmiot postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Natomiast ewentualne obniżenie wartości nieruchomości w wyniku podzielenia gospodarstw rolnych nie należy do dziedziny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w tym na dobra materialne (por. wyroki: WSA w Warszawie z dnia 15 lipca 2020 r., sygn. akt: IV SA/Wa 2902/19; NSA z dnia 23 sierpnia 2018 r., sygn. akt: II OSK 1236/18).

Odnosząc się zaś do kolizji omawianego przedsięwzięcia z istniejącym zbiornikiem retencyjnym na działce ewid. nr 477, obręb Komorów, gmina Wieniawa, należy podkreślić, że jakkolwiek Rzeczpospolita Polska chroni własność i prawo dziedziczenia (art. 21 ust. 1 Konstytucji RP), to dopuszczalne jest wywłaszczenie dokonywane na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem (art. 21 ust. 2 Konstytucji RP). Budowa drogi ekspresowej S12 stanowi inwestycję celu publicznego, o której mowa w art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1899, ze zm.). Co więcej, przedsięwzięcie to jest bardzo istotne z punktu widzenia sieci transportowej w Polsce, a także w skali całej UE, stanowiąc część tzw. transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T). Konieczność likwidacji ww. zbiornika retencyjnego i wywłaszczenia nieruchomości należącej

do skarżących nie stanowi zatem przeszkody dla realizacji inwestycji w zaprojektowanym kształcie.

Należy również wskazać, że skarżący w złożonym odwołaniu ani w innych pismach procesowych nie uzasadnili, w jaki sposób – ich zdaniem – przedsięwzięcie może znacząco negatywnie wpływać na jednolite części wód, a tym bardziej nie wykazali, że taki wpływ będzie skutkiem likwidacji zbiornika wodnego położonego w granicach należącej do nich nieruchomości. Wyżej wymieniony zbiornik retencyjny nie stanowi elementu jednolitych części wód powierzchniowych ani podziemnych, a zatem jego likwidacja nie będzie miała wpływu na cele środowiskowe określone dla tych części wód. Nie stanowi on również cennego siedliska chronionych gatunków zwierząt. Co więcej, jest to zbiornik o niewielkich rozmiarach (ok. 45×50 m), o charakterze antropogenicznym, nie mający wpływu na stosunki wodne panujące w zlewni rzeki Radomki ani na zasoby wód JCWPd nr 74.

Odpowiadając na zarzut dotyczący wariantowania przedsięwzięcia i wskazania przez inwestora wariantu W2 jako wariantu proponowanego przez wnioskodawcę, GDOŚ w pierwszej kolejności wyjaśnia, że – co podkreśla się w orzecznictwie sądów administracyjnych – organ administracji jest związany żądaniem strony zawartym we wniesionym podaniu (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 3 marca 2009 r., sygn. II OSK 272/08). Z powyższego wynika – w odniesieniu do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – że organ jest związany żądaniem inwestora zarówno co do rodzaju, charakterystyki oraz lokalizacji planowanej inwestycji opisanej w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i nie może samodzielnie modyfikować żądania w tym zakresie. Ustalenie zakresu przedmiotowego przedsięwzięcia oraz określenie jego wariantów, w tym wariantu proponowanego przez wnioskodawcę, należy do wyłącznych uprawnień podmiotu występującego o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Skoro zatem intencją inwestora była realizacja planowanego przedsięwzięcia w zaproponowanym w raporcie wariantcie W2, ani RDOŚ w Warszawie, ani GDOŚ nie są uprawnieni do zmiany żądania Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad zawartego we wniosku z dnia 19 grudnia 2019 r.

Dopuszczenie do realizacji wariantu innego niż wstępnie zaproponowany przez inwestora może nastąpić wyłącznie w sytuacji określonej w art. 81 ust. 1 ustawy ooś, tj. jeżeli z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wynika brak możliwości realizacji przedsięwzięcia w wariantcie proponowanym przez wnioskodawcę. Tego rodzaju sytuacja nie wystąpiła w realiach omawianej sprawy. Podkreślić w tym miejscu należy, że skarżący nie przedstawili żadnych argumentów, które uzasadniałyby konieczność zastosowania przez RDOŚ w Warszawie powyższego przepisu. Argumentem takim nie jest okoliczność, że w związku z realizacją przedsięwzięcia dojdzie do likwidacji zbiornika retencyjnego znajdującego się na nieruchomości skarżących.

Należy również podkreślić, że z dyspozycji przepisów art. 81 ust. 1 ustawy ooś i art. 66 ust. 1 pkt 5 ustawy ooś nie wynika obowiązek realizacji przedsięwzięcia w wariantcie

określanym jako „najkorzystniejszy dla środowiska”. Potwierdza to orzecznictwo sądów administracyjnych: *Celem prawodawcy unijnego jest zatem szeroko rozumiana ochrona środowiska i zharmonizowanie procedur na terenie UE. Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku przedsięwzięcie ma być realizowane w wariantcie najkorzystniejszym dla środowiska, co wynika wprost z cytowanego wyżej art. 81 ust. 1 ustawy środowiskowej. Odmiennie stanowisko prowadziłyby do sytuacji, w której w każdym przypadku inwestor musiałby przedstawiać wariant korzystniejszy dla środowiska niż wariant przez niego planowany. Nie można jednak wykluczyć sytuacji, w której to właśnie wariant proponowany przez inwestora jest jednocześnie najkorzystniejszy dla środowiska, a zatem spełnia zasadniczy cel dyrektywy. W takim przypadku jedynym bardziej korzystnym rozwiązaniem byłoby niepodejmowanie przedsięwzięcia, a wariant polegający na niepodejmowaniu danego przedsięwzięcia nie jest w ogóle przewidziany przez ustawodawcę jako wariant alternatywny w rozumieniu art. 66 ust. 1 pkt 5 ustawy środowiskowej* (por. wyrok WSA w Warszawie z dnia 27 lutego 2018 r., sygn. akt: IV SA/Wa 2998/17). Tym samym nawet w przypadku, gdyby analiza wariantowa prowadziła do konkluzji, że możliwa jest realizacja przedsięwzięcia w wariantcie „najkorzystniejszym dla środowiska”, nie prowadzi to do konieczności wyboru takiego właśnie wariantu.

W opinii organu odwoławczego sporządzona w przedmiotowej sprawie analiza pozwala na wskazanie istotnych różnic pomiędzy poszczególnymi wariantami przedsięwzięcia. W załączeniu do pisma z dnia 25 stycznia 2021 r. inwestor przedłożył analizę wielokryterialną dla omawianej inwestycji, zawierającą ocenę wariantów przedsięwzięcia pod kątem techniczno-funkcjonalnym, środowiskowym, ekonomicznym oraz społecznym. Pod względem kryteriów technicznych oraz społecznych autorzy raportu za najbardziej korzystny uznali wariant W2, w szczególności ze względu na krótki odcinek drogi narażony na występowanie powodzi oraz zajęcie niewielkiej powierzchni gruntów rolnych najwyższych klas. Natomiast w nawiązaniu do kryteriów środowiskowych oraz ekonomicznych, autorzy raportu jako najbardziej korzystny wskazali wariant W1. Po zsumowaniu punktacji dla wszystkich kryteriów, wariant W2 okazał się być znacząco bardziej korzystny od pozostałych wariantów: W1 oraz W4. W opinii GDOŚ analiza zaproponowana przez inwestora została sporządzona w sposób prawidłowy, ponieważ obejmuje aż 28 różnych kryteriów, istotnych z punktu widzenia realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia, a także – co równie ważne – dokonuje porównania wariantów na sposób ilościowy, odwołując się do obiektywnych, mierzalnych parametrów i wskaźników. Zawarte w raporcie ustalenia co do oddziaływania na środowisko wszystkich trzech wariantów projektowanej drogi (rozdział 6 raportu) pozwalają na ocenę, że dopuszczalna jest realizacja każdego z nich, a co za tym idzie – każdy mógłby funkcjonować jako wariant przeznaczony do realizacji lub racjonalny wariant alternatywny. W ocenie organu odwoławczego nie istnieje potrzeba wzywania inwestora do przeprowadzenia dalszych analiz i porównań, bowiem nawet w sytuacji, gdyby autorzy raportu stwierdzili, że np. wariant W4 stanowi wybór bardziej korzystny dla środowiska od wariantu W2, nie stanowiłoby to przesłanki obligującej

wnioskodawcę do zmiany wariantu realizacyjnego. Podsumowując, zdaniem GDOŚ analiza wariantowa przedsięwzięcia została przeprowadzona w sposób prawidłowy w świetle przepisów ustawy ooś.

Ponadto nie sposób zgodzić się z argumentacją, że kwestionowana decyzja została wydana z naruszeniem słusznego interesu wszystkich stron postępowania, o którym mowa w art. 7 Kpa. Należy bowiem zwrócić uwagę, że w przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z występowaniem sprzecznych interesów poszczególnych stron, co czyni niemożliwym uwzględnienie żądań wszystkich zainteresowanych podmiotów. Co więcej, w doktrynie prawa i w judykaturze podkreśla się, że w przypadku decyzji o charakterze związanym – a z taką właśnie mamy do czynienia w niniejszej sprawie – wyrażona w art. 7 Kpa zasada uwzględniania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli doznaje istotnego ograniczenia, ponieważ zastosowanie tej zasady nie może prowadzić do naruszenia przepisów prawa materialnego (por. H. Knysiak-Sudyka [w:] op. cit., art. 7, teza II.5; wyrok WSA w Warszawie z dnia 13 lipca 2011 r., sygn. akt: V SA/Wa 746/11). W sytuacji, gdy wnioskodawca spełnił określone w przepisach ustawy ooś warunki, pod którymi dopuszczalne jest wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, właściwy organ ma obowiązek taką decyzję wydać. A zatem zamierzenie inwestora, polegające na budowie drogi ekspresowej S12 w wariantcie W2, nie narusza art. 7 Kpa – nawet przy sprzeciwie skarżących wobec przebiegu tej drogi przez obszar ich nieruchomości. Biorąc pod uwagę specyfikę dużej inwestycji liniowej, szczególnie ważne staje się pogodzenie często sprzecznych interesów stron i lokalnych społeczności oraz dokonanie wyboru optymalnego wariantu, zapewniającego ochronę środowiska. Nie wszystkie żądania, leżące w interesie danej grupy lokalnej, mogą być uznane za słusne. Szczególnie w przypadku dużej inwestycji liniowej wprowadzenie zmiany lokalizacji przedsięwzięcia często nie stanowi o wykluczeniu danego oddziaływania, lecz o przeniesieniu konfliktu w inne miejsce.

Jak wynika z art. 108 § 1 zdanie pierwsze Kpa, decyzji, od której służy odwołanie, może być nadany rygor natychmiastowej wykonalności, gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego albo dla zabezpieczenia gospodarstwa narodowego przed ciężkimi stratami bądź też ze względu na inny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony. We wniosku inwestora z dnia 19 grudnia 2019 r. wskazano, że powodem wystąpienia o nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności jest *ważny interes społeczny związany z budową przedmiotowego odcinka drogi* (str. 2 wniosku z dnia 19 grudnia 2019 r.). W opinii Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad inwestycja wpisuje się w cele dokumentów planistycznych na poziomie państwowym, regionalnym oraz lokalnym i pozwoli na wyeliminowanie ruchu tranzytowego z centrum miejscowości położonych wzdłuż obecnego przebiegu drogi krajowej nr 12.

W ocenie organu odwoławczego w analizowanej sprawie zasadne było nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności decyzji RDOŚ w Warszawie z dnia 25 października 2021 r., ze względu na interes społeczny rozumiany jako realizacja inwestycji celu publicznego. W

kontekście powyższego przywołać należy art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1899, ze zm.), w którym wskazano cele publiczne istotne z punktu widzenia interesu społecznego. Wśród celów tych wymienione zostały: wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji – pkt 1 przywołanego przepisu. Jak podkreślił WSA w Warszawie w wyroku z dnia 7 marca 2007 r., sygn. akt: IV SA/Wa 2037/06: *Pojęcie celu publicznego, oznacza cel dotyczący ogółu ludzi, służący ogółowi, przeznaczony (dostępny) dla wszystkich*. Zatem przedmiotowa inwestycja mieści się w granicach interesu społecznego.

Ponadto w Tabeli nr 9 na str. 60 raportu przedstawiono prognozowane natężenie ruchu pojazdów na omawianym odcinku drogi krajowej nr 12 w przypadku braku realizacji niniejszego przedsięwzięcia (tzw. wariant bezinwestycyjny). Już obecnie ruch pojazdów może stanowić znaczącą uciążliwość w miejscowościach położonych przy tej drodze, m.in.: Gielniów, Przysucha, Skrzywno, Wieniawa, Mniszek, Wolanów, ponieważ średnie dobowe natężenie ruchu na rok 2018 wyniosło ok. 5700 pojazdów. Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu za rok 2020/2021 wskazują na wzrost natężenia ruchu do ok. 6300 pojazdów/dobę. Natomiast na rok 2025 przewiduje się wzrost natężenia ruchu do ok. 9900 pojazdów/dobę, a na rok 2035 przewiduje się ok. 11 900 pojazdów/dobę. Budowa omawianego odcinka drogi ekspresowej S12 przyczyni się natomiast do wyprowadzenia znacznej części ruchu pojazdów poza obszar zwartej zabudowy mieszkaniowej. Jak wskazano w Tabeli nr 11 na str. 61-62 raportu, przewiduje się, że po wybudowaniu drogi ekspresowej S12 uśrednione natężenie ruchu na dotychczas użytkowanym odcinku drogi krajowej nr 12 będzie znacząco mniejsze: ok. 750 pojazdów/dobę w roku 2025 i ok. 920 pojazdów/dobę w roku 2035. A zatem, biorąc pod uwagę spodziewany znaczący przyrost natężenia ruchu pojazdów wzdłuż obecnie użytkowanego odcinka drogi krajowej nr 12, w interesie mieszkańców miejscowości położonych wzdłuż tej drogi leży niezwłoczne przystąpienie do realizacji omawianej inwestycji.

Podkreślić również należy, że omawiane przedsięwzięcie jest bardzo dużym, skomplikowanym i czasochłonnym zamierzeniem inwestycyjnym, którego realizacja musi zostać poprzedzona szeregiem działań technicznych, organizacyjnych i prawnych, związanych z koniecznością przygotowania procesu budowy drogi i zabezpieczeniem możliwości jego realizacji. Obejmują one w szczególności: określenie lokalizacji inwestycji, procedury przetargowe związane z wyborem wykonawców, projektowanie i dokumentowanie geologiczne czy opracowanie projektu budowlanego. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest decyzją inicjującą proces inwestycyjny, która poprzedza szereg innych decyzji administracyjnych, związanych zarówno z przedmiotową inwestycją, jak i przedsięwzięciami z nią powiązanymi. Możliwość posługiwania się tą decyzją w celu przeprowadzenia kolejnych postępowań administracyjnych jest zatem niezwykle istotna z punktu widzenia złożonego charakteru procesu inwestycyjnego dotyczącego przedsięwzięcia.

Z tego też względu ocenianej decyzji zasadnie został nadany rygor natychmiastowej wykonalności, aby możliwe było rozpoczęcie postępowań administracyjnych zmierzających do wydania kolejnych zezwoleń inwestycyjnych.

Organ odwoławczy nie zgadza się również z zarzutem, że raport przedłożony dla omawianego przedsięwzięcia jest nieprawidłowy. W ocenie GDOŚ opracowanie to pozwala na przeanalizowanie całości aspektów, pod względem których omawiany odcinek drogi ekspresowej S12 może oddziaływać na środowisko. Jak to już zostało wskazane we wcześniejszej części niniejszej decyzji, w raporcie szczegółowo scharakteryzowano wody podziemne i powierzchniowe występujące w obszarze omawianej inwestycji, przedstawiono możliwe oddziaływanie projektowanej drogi na wody oraz zaproponowano środki ograniczające negatywny wpływ na środowisko. Raport został kilkakrotnie uzupełniony w toku postępowań prowadzonych przez RDOŚ w Warszawie i GDOŚ. Uzyskane w ten sposób dodatkowe informacje pozwoliły na bardziej szczegółowe określenie wymagań służących ochronie środowiska w związku z realizacją i późniejszą eksploatacją inwestycji. W związku z powyższym zarzut naruszenia art. 66 ust. 1 ustawy ooś, poprzez nieprawidłowe sporządzenie raportu, nie znajduje potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym.

Odnosząc się do zarzutów ujawnienia w treści uzasadnienia decyzji RDOŚ w Warszawie z dnia 25 października 2021 r. danych wrażliwych [REDAKTOWANE], GDOŚ podziela zastrzeżenia stron postępowania, że działanie to było nieprawidłowe, jednakże pozostaje to bez wpływu na rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy co do istoty.

Zasadny jest również zarzut, że RDOŚ w Warszawie naruszył art. 107 § 3 Kpa w związku z art. 85 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy ooś, ze względu na lakoniczne i nierzetelne odniesienie się do uwag złożonych na etapie udziału społeczeństwa. Organ I instancji przygotował bowiem tabelę z wyszczególnieniem kilkudziesięciu uwag i wniosków, które wpłynęły w ramach udziału społeczeństwa, ale do większości z nich odniósł się w sposób bardzo pobieżny, albo polegający na odesłaniu do treści jednej z poprzednich odpowiedzi zawartych w tej tabeli, które również były ogólne i niewyczerpujące. W ocenie GDOŚ taki sposób uzasadniania rozstrzygnięcia nie wypełnia obowiązków wynikających z przywołanych wyżej przepisów, a w konsekwencji nie budzi zaufania stron postępowania i społeczeństwa i prowadzi do naruszenia wynikającej z art. 11 Kpa zasady przekonywania stron.

W pismach zawierających uwagi i wnioski, które wpłynęły w ramach udziału społeczeństwa w postępowaniu, zostały poruszone następujące zagadnienia:

- porównanie poszczególnych wariantów przedsięwzięcia;
- sprzeciw wobec realizacji inwestycji w wariantcie W2;
- negatywny wpływ inwestycji na funkcjonowanie gospodarstw sadowniczych;
- podział gospodarstw rolnych i wydłużenie dojazdów do poszczególnych ich części;
- nadmierny hałas i zanieczyszczenie powietrza w miejscowościach w najbliższym sąsiedztwie drogi;
- zagrożenie dla ujęcia wody pitnej dla Gminy Wieniawa;

- utrudnienie działalności koła łowieckiego;
- kolizje z istniejącą infrastrukturą techniczną;
- konieczność wyburzenia budynków i bliski przebieg drogi od pozostałych zabudowań;
- utrudnienie eksploatacji kopalni ze złóż.

Odnosząc się do zasygnalizowanych wyżej kwestii, należy na wstępie podkreślić, że obowiązek rozpatrzenia uwag stron lub społeczeństwa nie jest równoznaczny z koniecznością ich uwzględnienia i zrealizowania. Uwagi społeczeństwa współkształtują treść rozstrzygnięcia w takim stopniu, w jakim organ prowadzący postępowanie oceni je jako zasadne, czemu powinien dać wyraz w uzasadnieniu rozstrzygnięcia. W tym kontekście sprzeciw niektórych osób, a także Gminy Wieniawa, wyrażony w stosunku do zaproponowanego przebiegu drogi ekspresowej S12, nie uprawnia GDOŚ do zmiany przebiegu projektowanej drogi, poprzez modyfikację wariantu W2 lub wybór wariantu W4, wbrew żądaniu inwestora. Należy wskazać, iż ustalenie zakresu przedsięwzięcia, w tym wariantów jego realizacji, jest uprawnieniem podmiotu występującego o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla planowanego przedsięwzięcia. Poza przypadkiem, o którym mowa w art. 81 ust. 1 ustawy o oś, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nie jest uprawniony do wskazania wariantu dopuszczonego do realizacji, innego niż wariant proponowany przez wnioskodawcę. Organ ten nie jest również uprawniony do zaprojektowania nowego przebiegu drogi ani do wprowadzania częściowych modyfikacji w tym zakresie.

Gmina Wieniawa w piśmie z dnia 6 sierpnia 2022 r. przedstawiła porównanie zaprezentowanych w raporcie wariantów W1, W2 i W4 pod kątem czynników społecznych, środowiskowych i gospodarczych. Za najbardziej korzystny z punktu widzenia gminy został uznany wariant W4, a za najmniej – preferowany przez inwestora wariant W2. GDOŚ, ze względu na przedstawione w uzasadnieniu niniejszej decyzji okoliczności i argumenty, nie podziela powyższego stanowiska. Odnosząc się do tej kwestii należy podkreślić, że jak wskazano we wcześniejszej części niniejszej decyzji, dla omawianego przedsięwzięcia została przedstawiona analiza wielokryterialna, służąca porównaniu poszczególnych wariantów przedsięwzięcia. Wynikiem tej analizy było wskazanie wariantu W2 jako najbardziej korzystnego spośród analizowanych przebiegów drogi. GDOŚ zapoznał się z przedstawionymi w raporcie ustaleniami w odniesieniu do tego zagadnienia i nie znalazł podstaw do ich zakwestionowania. Co więcej, analiza oddziaływania na środowisko wszystkich trzech wariantów projektowanej drogi pozwala na ocenę, że dopuszczalna jest realizacja każdego z nich, a co za tym idzie – każdy mógłby funkcjonować jako wariant przeznaczony do realizacji lub racjonalny wariant alternatywny. Nawet w sytuacji, gdyby wariant W4 był bardziej korzystny od wariantu W2 (co podniesiono w piśmie Gminy Wieniawa), nie stanowiłoby to przesłanki obligującej organ do zmiany wariantu realizacyjnego. Dodatkowo wskazać należy, że w przypadku realizacji dużej inwestycji liniowej, ważne jest pogodzenie często sprzecznych interesów stron i lokalnych społeczności oraz dokonanie wyboru optymalnego wariantu, zapewniającego ochronę środowiska. Nie wszystkie żądania leżące w interesie danej grupy

lokalnej mogą być uznane za słuszne. Szczególnie w przypadku drogi ekspresowej wprowadzenie zmiany lokalizacji przedsięwzięcia często nie stanowi o wykluczeniu danego oddziaływania, lecz jedynie o przeniesieniu konfliktu w inne miejsce. Zaproponowany przez inwestora wariant przedsięwzięcia nie może zatem zostać zakwestionowany wyłącznie z powodu negatywnego nastawienia części społeczeństwa do wybranego przebiegu drogi ekspresowej S12.

Odnosząc się do negatywnego wpływu budowy drogi ekspresowej S12 na istniejące gospodarstwa sadownicze (kolizja drogi z sadami i gruntami ornymi m.in. w miejscowościach Skrzynno, Komorów, Kamień Duży, Kochanów i Kłudno), wskazać należy, że – co wynika ze str. 427 raportu – analizowane warianty drogi ekspresowej S12 zostały zaprojektowane głównie w celu ominięcia terenów zabudowanych i zurbanizowanych. Tworzy to konieczność zajęcia gruntów, m.in. rolnych i leśnych, na cele budowy drogi, co spowoduje utratę ich dotychczasowych funkcji. Kwestie dotyczące naruszenia interesów właścicieli nieruchomości, które są przeznaczone pod realizację inwestycji drogowej (w tym dotyczące wywłaszczeń i odszkodowań), są regulowane przez przepisy ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, tym samym wykraczają poza przedmiot postępowania w sprawie określenia środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia. Ponadto zauważyć należy, że ocena wpływu przedsięwzięcia na nieruchomości jest elementem koniecznym w ocenie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, jednakże w tym zakresie nie bada się wpływu inwestycji na wartość tych dóbr materialnych (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 marca 2013 r., C-420/11, oraz wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 25 lutego 2015 r., sygn. akt: II SA/Go 4/15). Podobnie WSA w Poznaniu w wyroku z dnia 11 października 2017 r., sygn. akt: II SA/Po 513/17: *Celem tego postępowania jest określenie środowiskowych uwarunkowań zgody na realizację wnioskowanego przedsięwzięcia, a nie ocena, czy i jak działania inwestora wpłyną na wartość nieruchomości sąsiednich, tym bardziej, że decyzja środowiskowa nie przesądza jeszcze o lokalizacji takiej inwestycji* (por. wyrok).

W odniesieniu do kwestii rozdzielenia istniejących gospodarstw rolnych, a także do znaczącego wydłużenia drogi dojazdu do poszczególnych ich części, należy na wstępie zwrócić uwagę, że dokonywanie oceny co do prawidłowości rozwiązań funkcjonalnych drogi, w tym zapewnienia komunikacji pomiędzy terenami przecinanymi przez drogę, wykracza poza zakres postępowania związanego z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Przeprowadzenie omawianej inwestycji w zaplanowanym kształcie istotnie przyczyni się do podzielenia gruntów orných i sadów. Może to również skutkować utrudnieniem lub wydłużeniem dojazdów do poszczególnych części gospodarstw. Zgodnie z dokumentacją niniejszej sprawy na obszarze Gminy Wieniawa projektowanych jest kilka przejazdów umożliwiających przekraczanie projektowanej drogi ekspresowej S12 ok. km: 20+400, 22+100, 22+600, 25+900, 27+400, a także węzeł drogowy ok. km 28+800. Nie jest jednak możliwe wykonanie przejazdu dla każdego przecięcia drogi ekspresowej z drogami niższymi

klas, w szczególności ze wszystkimi drogami dojazdowymi, a tym bardziej z drogami gruntowymi prowadzącymi do poszczególnych gospodarstw rolnych. Wiązałoby się to z koniecznością poniesienia znaczących kosztów w celu budowy wiaduktów lub przejazdów dolnych. W takiej sytuacji budowa przejazdów w ciągu kilku wybranych dróg lokalnych stanowi kompromis pomiędzy zapewnieniem możliwości dojazdu do nieruchomości dla okolicznych mieszkańców, a poniesieniem nadmiernych kosztów przez inwestora, który jest podmiotem gospodarującym środkami publicznymi.

Odnosząc się natomiast do kwestii nadmiernego hałasu oraz zanieczyszczenia powietrza, GDOŚ wyjaśnia, że przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko nie wskazuje na możliwość jego znaczącego negatywnego wpływu na klimat akustyczny oraz jakość powietrza poza granicami pasa drogowego. Modelowanie oddziaływania drogi ekspresowej S12 zostało oparte na podstawie prognoz ruchu pojazdów na rok 2025 oraz 2035. Modelowanie to jest zgodne z metodykami spełniającymi wymagania zawarte w obowiązujących przepisach prawa: rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2010 r. Nr 16, poz. 87), a także rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 7 września 2021 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz. U. z 2021 r. poz. 1710, ze zm.). Jak wynika z obliczeń przedstawionych na str. 178-205 raportu, nie dojdzie do przekroczenia dopuszczalnego stężenia zanieczyszczeń powietrza poza granicami przedsięwzięcia, w tym również z uwzględnieniem stężeń dyspozycyjnych, uwzględniających aktualne tło zanieczyszczeń. Ponadto zgodnie z najbardziej aktualnymi danymi dotyczącymi ochrony okolicznych nieruchomości przed hałasem, przedstawionymi w uzupełnieniu do raportu z dnia 19 kwietnia 2021 r., nie przewiduje się przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku dla zabudowań podlegających ochronie akustycznej. Dotyczy to również miejscowości położonych w granicach Gminy Wieniawa, o których mowa w pismach przedłożonych na etapie udziału społeczeństwa. Dodatkowo organ odwoławczy wyjaśnia, że ww. zagadnienia będą podlegały szczegółowej weryfikacji na etapie ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. W pkt 5 niniejszej decyzji GDOŚ nałożył obowiązek przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia z uwzględnieniem oddziaływania w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza oraz emisji hałasu. Na tej podstawie możliwe będzie przedstawienie zaktualizowanego kilometrażu i parametrów ekranów akustycznych, uwzględniające istniejące na czas składania wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej zagospodarowanie terenu oraz wydane pozwolenia na budowę. Ponadto zgodnie z pkt 4.1 decyzji RDOŚ w Warszawie z dnia 25 października 2021 r. po upływie 1 roku od dnia oddania inwestycji do użytkowania wykonana zostanie analiza porealizacyjna w zakresie skuteczności wykonanych zabezpieczeń akustycznych. W ocenie GDOŚ nie dojdzie zatem do narażenia okolicznych mieszkańców na ponadnormatywny hałas i zanieczyszczenie powietrza.

Odnosząc się do kwestii ujęcia wody, GDOŚ wskazuje, że zgodnie ze zgromadzonym materiałem dowodowym ok. km 25+900 wariantu W2 istotnie zlokalizowane jest ujęcie wody, którego właścicielem jest Gmina Wieniawa (Tabele 35-36, str. 109-111 raportu). Projektowana droga ekspresowa S12 przebiegać będzie w odległości ok. 150 m od tego ujęcia. W celu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji omawianego przedsięwzięcia, przewidziano warunki służące zmniejszeniu ryzyka zanieczyszczenia wód. W pkt 3.1.2.3.b niniejszej decyzji wskazano tereny, w granicach których nie należy lokalizować zaplecza budowy, w tym m.in. w odległości mniejszej niż 50 m od brzegów rzek i innych zbiorników wodnych, w miejscach występowania wód gruntowych na głębokości mniejszej niż 1 m p.p.t., czy na obszarach zagrożonych powodzią (tj. od km 27+938 do km 28+364). Ponadto w pkt 3.1.2.4 GDOŚ określił, jakie środki techniczne i organizacyjne należy podjąć w celu uniknięcia zanieczyszczenia powierzchni ziemi oraz wód podziemnych na terenie placu budowy i zaplecza budowy, a w pkt 3.1.2.8 zasady prowadzenia gospodarki odpadami. Natomiast na etapie eksploatacji przedsięwzięcia ochronie środowiska gruntowo-wodnego służyć będą systemy odwodnienia drogi i podczyszczania wód opadowych i roztopowych, zaprojektowane zgodnie z wymogami przedstawionymi w pkt 4.1.3.12-4.1.3.17. Zaproponowane rozwiązania będą służyły zapobieganiu możliwości skażenia ww. ujęcia wód. Realizacja omawianego odcinka drogi ekspresowej S12 nie naruszy przepisów dotyczących ochrony ujęć wód podziemnych, o których mowa w art. 120-139 prawa wodnego. Organ odwoławczy nie podziela zatem opinii Gminy Wieniawa co do negatywnego wpływu inwestycji na wody podziemne, w tym na gminne ujęcie wody pitnej.

Kwestia dostępności terenów łowieckich i prowadzenia polowań nie podlega ocenie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i pozostaje bez wpływu na przebieg postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Konieczność wyburzenia niektórych budynków nie przesądza o znacząco negatywnym wpływie przedsięwzięcia na środowisko. Zgodnie z treścią raportu (str. 54), z uwagi na budowę omawianego odcinka drogi ekspresowej S12 przewiduje się wyburzenie 10 budynków mieszkalnych i 17 budynków gospodarczych w wariantcie W2. W przypadku pozostałych wariantów wartości te są zbliżone: w wariantcie W1 – 10 budynków mieszkalnych i 13 gospodarczych, a w wariantcie W4 – 11 budynków mieszkalnych i 13 gospodarczych. Biorąc pod uwagę skalę i charakter tego rodzaju inwestycji, trudno jest uniknąć likwidacji jakichkolwiek budynków. W ocenie organu odwoławczego, biorąc pod uwagę, że omawiane przedsięwzięcie dotyczy ok. 42 km odcinka drogi ekspresowej, zakres niezbędnych wyburzeń jest mało znaczący i nie skutkuje nadmiernym negatywnym oddziaływaniem na dobra materialne okolicznych mieszkańców.

W nawiązaniu do kwestii eksploatacji złóż piasku GDOŚ wyjaśnia, że projektowana droga ekspresowa S12 istotnie położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie złóż kruszywa naturalnego. Jak wskazano w treści raportu (Tabela 16-18, str. 88-91), na obszarze gminy Wieniawa ok. km 24+000 inwestycja przecina obszar i teren górniczy złoża Sokolniki II na

odcinku 24 m i przebiega w odległości 23 m od obszaru i terenu górniczego złoża Sokolniki 4. Zgodnie z najnowszym „Bilansem złóż kopalin na rok 2021” Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego w najbliższej odległości od projektowanego wariantu W2 obecnie ma miejsce eksploatacja zasobów złóż: Sokolniki Suche, Sokolniki 4, a także Sokolniki 3 (eksploatowane okresowo). Natomiast złożo Sokolniki II, którego położenie koliduje z lokalizacją drogi S12, zostało skreślone z bilansu zasobów.

Zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy ooś w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko określa się, analizuje oraz ocenia bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na dostępność do złóż kopalin. Jednakże art. 66 ustawy ooś nie precyzuje żadnych wymagań wobec raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko w stosunku do złóż kopalin. Co więcej, przepisy ustawy ooś nie przesądzają o konieczności odmowy zgody na realizację przedsięwzięcia nawet w przypadku, gdyby rzeczywiście jego realizacja lub eksploatacja mogła utrudnić dostęp do złóż. W ocenie GDOŚ zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy nie wskazuje na to, iż wpływ realizacji omawianego przedsięwzięcia na dostępność do ww. złóż kopalin będzie negatywny. Należy mieć na uwadze, że kruszywo naturalne jest jednym z kluczowych surowców w kontekście rozbudowy sieci dróg szybkiego ruchu w Polsce. Co więcej, ze względu na koszty jego transportu inwestorzy prowadzący prace związane z budową dróg dążą do zmniejszenia odległości, z której pozyskują ten surowiec. W tym ujęciu przebieg projektowanej drogi ekspresowej S12 w bezpośrednim sąsiedztwie złóż kruszywa naturalnego może okazać się korzystny zarówno dla inwestora drogowego, z uwagi na dogodny dostęp do źródła materiałów budowlanych, jak i dla podmiotu prowadzącego eksploatację kopaliny ze złoża, ze względu na znalezienie rynku zbytu dla wydobywanego surowca. Konkludując, w ocenie GDOŚ jest mało prawdopodobne, że realizacja drogi ekspresowej S12 w proponowanym wariantcie W2 niekorzystnie wpłynie na dostępność dla złóż kopalin czy też uniemożliwi ich eksploatację.

Odnosząc się natomiast do wniosków o przeprowadzenie dowodów z dokumentów przedłożonych w załączeniu do odwołania z dnia 8 listopada 2021 r., GDOŚ ocenia, że stan faktyczny został w wystarczający sposób wyjaśniony na podstawie zgromadzonego już dotychczas materiału dowodowego i nie ma potrzeby przeprowadzania dowodów z tych dokumentów. Z tego też względu organ odwoławczy wydał postanowienie z dnia 26 sierpnia 2022 r., znak DOOŚ-WDŚZOO.420.78.2021.KN.12, odmawiające przeprowadzenia żądanych przez odwołujących się dowodów i wystąpienia o opinię biegłego sądowego. GDOŚ zapoznał się z dokumentacją załączoną do odwołań z dnia 8 listopada 2021 r. i ocenił, że zawarte w niej informacje nie wpływają w istotny sposób na ocenę stanu faktycznego przedmiotowej sprawy. Organ odwoławczy podtrzymuje stanowisko wyrażone w ww. postanowieniu.

Ponadto [REDAKTOWANE] i [REDAKTOWANE] wnieśli o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i przekazanie sprawy organowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia. Jednakże w ocenie GDOŚ w przedmiotowej sprawie nie zachodzą okoliczności,

o których mowa w art. 138 § 2 Kpa. Nie budzi wątpliwości, że decyzja kasacyjna, o której mowa w przywołanym przepisie, stanowi rozstrzygnięcie o charakterze wyjątkowym, a organ odwoławczy powinien dążyć do wydania decyzji rozstrzygającej sprawę co do jej istoty. W tym zakresie GDOŚ podziela konkluzję zawartą w wyroku WSA w Warszawie z dnia 5 lipca 2016 r., sygn. akt: VII SA/Wa 916/16, w którym Sąd wskazał, że: *organ odwoławczy może powołać się na przepis art. 138 § 2 k.p.a. tylko wówczas, gdy wykaże, że przeprowadzenie dodatkowego postępowania wyjaśniającego w granicach art. 136 k.p.a. nie jest wystarczające do rozstrzygnięcia sprawy. W sytuacji bowiem, gdy przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego, przewidzianego w art. 136 k.p.a., umożliwia temu organowi prawidłowe załatwienie sprawy, podjęcie przez organ odwoławczy decyzji kasacyjnej z tym uzasadnieniem, że rozstrzygnięcie sprawy wymaga uprzedniego przeprowadzenia postępowania w całości lub znacznej części jest równoznaczne z naruszeniem obu tych przepisów. W przedmiotowej sprawie uzasadnione było przeprowadzenie dodatkowego postępowania dowodowego, o którym mowa w art. 136 Kpa. Uzyskane informacje pozwoliły na przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz określenie środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia.*

Zgodnie z art. 138 § 1 pkt 2 Kpa organ odwoławczy może uchylić zaskarżoną decyzję w całości albo w części i w tym zakresie orzec co do istoty sprawy albo uchylając tę decyzję – umorzyć postępowanie pierwszej instancji w całości albo w części. Uchylenie decyzji w oparciu o art. 138 § 1 pkt 2 *ab initio* Kpa będzie miało miejsce wówczas, gdy w wyniku ponownego rozpoznania sprawy rozstrzygnięcie merytoryczne organu odwoławczego jest niezgodne z rozstrzygnięciem organu pierwszej instancji. Organ administracji, wydając w postępowaniu odwoławczym decyzję uchylającą zaskarżoną decyzję i orzekając co do istoty sprawy, zajmuje stanowisko, że rozstrzygnięcie organu pierwszej instancji jest w tym zakresie nieprawidłowe z uwagi na niezgodność z przepisami prawa lub z punktu widzenia celowości podjętego rozstrzygnięcia. Z sytuacją taką mamy do czynienia w odniesieniu do części sentencji decyzji oraz do punktów: 1.1, 1.2, 1.3, 2, 3 i 4.2 decyzji RDOŚ w Warszawie z dnia 25 października 2021 r.

Zgodnie z kolei z art. 138 § 1 pkt 1 Kpa organ odwoławczy może utrzymać w mocy zaskarżoną decyzję. Będzie to miało miejsce wówczas, gdy w wyniku ponownego rozpoznania sprawy rozstrzygnięcie organu odwoławczego jest zgodne z rozstrzygnięciem organu pierwszej instancji zawartym w zaskarżonej decyzji. Organ administracji, wydając w postępowaniu odwoławczym decyzję utrzymującą w mocy zaskarżoną decyzję, zajmuje stanowisko, że rozstrzygnięcie organu pierwszej instancji jest prawidłowe, zarówno co do zgodności z prawem, jak i co do istoty. W ocenie GDOŚ w pozostałej części zaskarżona decyzja jest prawidłowa i nie narusza przepisów prawa w stopniu uzasadniającym jej uchylenie.

Wobec powyższego, orzeczono jak w sentencji.

Pouczenie

- niniejsza decyzja jest ostateczna w administracyjnym toku instancji. Na decyzję, zgodnie z art. 50 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2022 r. poz. 329, ze zm.), dalej Ppsa, służy skarga wnoszona na piśmie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, za pośrednictwem GDOŚ, w terminie 30 dni od dnia otrzymania decyzji;
- wnoszący skargę na niniejszą decyzję, zgodnie z art. 230 Ppsa w związku z § 2 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2021 r. poz. 535), obowiązany jest do uiszczenia wpisu od skargi w kwocie 200 zł. Skarżący, co wynika z art. 239 Ppsa, może być zwolniony z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych;
- wnoszącemu skargę, zgodnie z art. 243 Ppsa, może być przyznane, na jego wniosek, prawo pomocy. Wniosek ten wolny jest od opłat sądowych.

Z upoważnienia

Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska

MAREK KAJS

Zastępca Generalnego Dyrektora

Zastępca Generalnego Dyrektora

Ochrony Środowiska

/ – podpisany cyfrowo/

Otrzymują:

1. Bartłomiej Ratyński – pełnomocnik Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oddział w Warszawie, ul. Mińska 25, 03-808 Warszawa;
2. ██████████ – pełnomocnik ██████████
██████████
3. Pracownia na rzecz Wszystkich Istot – ePUAP;
4. pozostałe strony postępowania na podstawie art. 49 § 1 Kpa w związku z art. 74 ust. 3 ustawy ooś.

Do wiadomości:

1. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie.